

„Sajnos egyre kevesebb az esély arra, hogy volt '56-osokkal, elítéltekkel, bebörtönzöttekkel, az események tanúival személyesen találkozassanak a diákok. Mindazonáltal ahhoz, hogy a forradalom témájához közel kerüljenek, szükség van személyességre, visszaemlékezésekre, nagyszülők elmesélésére is, így mindenképpen közelebb lehet hozni a gyerekekhez a történelmet.”

TARTALOM

1. tanterem

„Megérinti a diákokat 1956, ha közel hozzuk hozzájuk” – Kiss Judit írása

2. tanterem

Mit nem tanítanak meg az iskolában az '56-os forradalomról? – Pap Melinda írása

4. láthatár

Ingyenes juttatásokkal erősítik a magyar oktatást Besztercén – Pap Melinda írása

7. láthatár

Ki tarthat testnevelésórát az elemistáknak? – Bíró Blanka írása

10. tanterem

Diákönkéntesek gondozzák a sírokat a Házsongárdban – Pap Melinda írása

18. láthatár

Merre tovább, erdélyi magyar szakoktatás?

20. tanterem

Fejleszteni a diákok vitakultúráját – Antal Erika írása

23. hivatalos

3. láthatár

Környezetvédelmi problémákkal foglalkoznak a bölcs diákok – Bede Laura írása

12. fotóriport

„Őrzeni kincses temetőket” – sírokat gondoznak a diákok – Pap Melinda képriportja

16. tanterem

Természeti nevelés, avagy amit minden pásztorgyerek tudott – Kerekes Edit írása

8. tanterem

Amikor a gyerek észre sem vette, hogy lemerült a telefonja – Ianoş Erzsébet írása

14. óvoda

Elsősorban bizalmi alapra van szükség – Antal Erika beszélgetése Demeter Erzsébet óvónővel

22. magánterület

Két gyilkos – Varga László Edgár írása

5.

Felzárkóztatás, biztonságérzet, közösségépítés az iskolában

FOTÓ: CSISZÁRÉVAI

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel
• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport
• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok
• magánterület • térkép

Rendelje meg online
**a Magyar Közoktatást
a 2020-as évre!**
www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2019–2020-as tanévben is számíthatunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni.

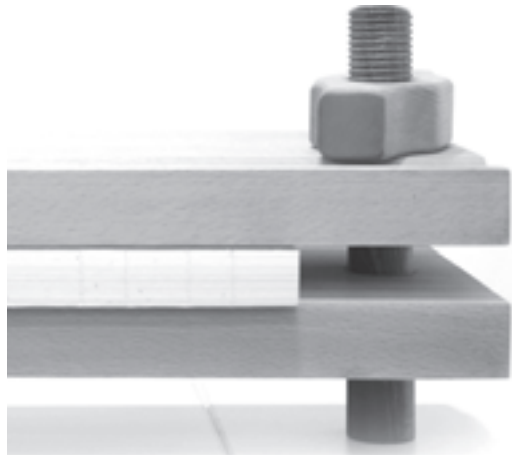
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár kilenc éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- A katedra két oldala – avagy milyen volt diákként és milyen tanárként nap mint nap iskolába járni
- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro emailcímmel!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatasi> webcímen.

[www.facebook.com/magyarkozoktatasi](https://facebook.com/magyarkozoktatasi)

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redakcja *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24
e-mail: mko@communitas.ro

Redakcja *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

„Megéri a diákokat 1956, ha közel hozzuk hozzájuk“

A személyessé tett visszaemlékezések, családi történetek segítségével megvilágított történelem közelebb kerül a fiatalokhoz, mint az iskolai tananyagban szereplő, amely nem fektet túl nagy hangsúlyt az 1956-os forradalom témájára – mondta el megkeresésünkre Lukács-Erdei Ibolya, a szamosújvári Kemény Zsigmond Elméleti Líceum történelemtanára. A Kolozs megyei Szamosújváron működő Kemény Zsigmond Elméleti Líceum adott otthont az 1956-os forradalomról szóló diákvetélkedőnek.

A pedagógust a szovjet megszállás és terror elleni magyar szabadságharc kirobbanásának évfordulója apropóján kérdeztük, a versenyen a megye nyolc középiskolájának 30 diákja adott számot az 1956-os forradalomról szerzett tudásáról. Nemcsak kincses városbeli, de tordai, Bánffyhungyadi, dési és szamosújvári fiatalok is részt vettek a megméret-

Tanári tapasztalatom az, hogy a jelenkori események – mondjuk az első világháborútól kezdődően – sokkal közelebb állnak a gyerekekhez, mint a régebbiek.

tesén. A Communitas Alapítvány által támogatott vetélkedő jelentősége a magyarságtudat építése és erősítése mellett abban is áll, hogy ez az egyedüli Kolozs megyei szintű magyar nyelvű történelmi verseny, amely középiskolásoknak szól. Lukács-Erdei Ibolya, aki tíz éve tanít történelmet a szamosújvári tanintézetben, elmondta, a kötelező tananyagban tulajdonképpen kevés olyan téma kínálkozik, amely mentén érinthetik az 1956-os forradalmat, főként esettanulmányok kapcsán lehet bevonni az oktatásba a témát. Hetedik osztályban magyarságtörténelemből tanítják a forradalmat az

1956 Erdélyben című fejezetben, itt természetesen szó esik a magyarországi eseményekről, de ezenkívül más témák, például a kommunizmus kapcsán lehet csak érinteni. „A tananyagban nincsen benne olyan részletesen, mint például az 1848-as forradalom, annak ellenére, hogy a gyerekeket nagyon érdekli 1956. Tanári tapasztalatom az, hogy a jelenkori események – mondjuk az első világháborútól kezdődően – sokkal közelebb állnak a gyerekekhez, mint a régebbiek, mint amilyen az 1848-as forradalom és szabadságharc” – mondta el a pedagógus. Sajnos egyre kevesebb az esély arra, hogy volt '56-osokkal, elítéltekkel, bebörtönzöttekkel, az események tanúival személyesen találkozhasanak a diákok, mindazonáltal ahhoz, hogy a forradalom témájához közel kerüljenek, szükség van személyességre, visszaemlékezésekre, nagyszülők elmesélésére is, így mindenképpen közelebb lehet hozni a gyerekekhez a történelmet. „Azt hiszem, mindig az érinti meg a gyerekeket leginkább, ami számukra is valamiképpen megtapasztalható. A romániai kommunizmus témája kapcsán például mindig jelentkezik a gyerekek, mindenki elmondja, hogy szülei, nagyszülei mit meséltek neki arról az időszakról, hogy miként érintette őket személyesen a diktatúra, illetve annak hozadékai” – fejtette ki Lukács-Erdei Ibolya.

Úgy fogalmazott, sokkal megfoghatóbb, érdekesebb a gyerek számára, amit személyessé lehet tenni, sok tanár pedig tananyagon kívül is igyekszik hangsúlyt fektetni olyan történelmi témákra, amik nincsenek jelen a tantervben kellőképpen. „A tizenkettedikes anyagban a román kommunizmus tanításakor is mindig bevonom az 1956-os forradalom kérdését, hiszen úgy adták ki Nagy Imre miniszterelnököt, hogy először román kézre került. Egyébként a szamosújvári iskolában mindig megemlékezünk október

Erdei Ibolya, a szamosújvári iskola történelemtanára

23-ról éppúgy, mint március 15-ről vagy október 6-ról, ezek a rendezvények is tudatosítják a gyerekekben a történelmi eseményeknek a jelentőségét” – mondta a pedagógus. Gyakorta elhangzik manapság, hogy a gyerekeket egyre nehezebb megfogni az iskolai tananyaggal: hogyan alakul ez a történelem esetében? – kérdeztük Lukács-Erdei Ibolyát. „Igyekszünk egyre több műveltető feladatot bevinni az oktatásba, hogy a gyerekek egyre többet dolgozzanak önállóan, felfedezőként, sokszor nem a frontális tanítás módszerét alkalmazzuk. Fontos, hogy sok szerep jusson a diáknak, és az is, hogy az effajta, modern oktatási eszközökkel gazdagított órák előkészítése sok energiába kerül” – mondta el a pedagógus. Hozzátette, lévén, hogy a tanterv egy történelemórát ír elő egy héten, nehéz úgy haladni az anyaggal, hogy a gyermek elég szerepet kapjon, és mégis tartani lehessen a ritmust, hiszen rendkívül zsúfolt a történelemtanterv is, mint általában minden tantárgy tanterve.

KISS JUDIT

mko@communitas.ro

Mit nem tanítanak meg az iskolában az '56-os forradalomról?

Most kell kutatni, bemutatni az 1956-os forradalmat, mert az egykori szemtanúk már nem sokáig lesznek közöttünk – ezzel a vészjósló mondattal indította Lőnhárt Tamás történész, egyetemi oktató a Kolozsvár Társaságnál november elején tartott Mit írnak az 1956-os forradalomról a romániai tankönyvekben? című kerekasztal-beszélgetést. Ezzel a házigazda, a Kolozsvár Társaságot képviselő, szintén a 80-as éveiben járó Buchwald Péter is egyetértett, aki élete „legszenzációsabb időszakának” nevezte az '56-os időszakot. Kifejtette: az est célja éppen az volt, hogy rámutassanak: a romániai tankönyvekben alig változott a téma tárgyalása ahhoz képest, hogy hogy volt a Ceușescu-időszakban. A beszélgetést a Veres Enikő történelemtanárral közösen moderál Lőnhárt Tamás kollégáihoz szólva rámutatott: ha most nem teszik meg, nem lesz mit továbbadni, és ha ezt a fiatalokról szóló történetet nem tudják közel vinni a mostani fiatalokhoz, „tanári hivatásukban buknak meg”.

Kötet az erdélyi srácokról

Az ő visszaemlékezéseiket fogja össze a tavaly megjelent Erdélyi srácok című könyv is, mely elsősorban a fiataloknak szól, nekik igyekszik elmondani az '56-os fiatalok történeteit. Mivel nem akadémiai kiadványnak készült, könnyedebb stílusban találja a túlélők visszaemlékezéseit. „Úgy lehet olvasni, mint egy regényt” – hangzott el. A Papp Annamária történész-szel, újságíróval és Víg Emese televíziós újságíróval közösen írt kiadványról az est egyik meghívottja, Benkő Levente történész beszélt. Benkő még újságíróként kezdte el gyűjteni a túlélők visszaemlékezéseit, és adta ki 1998-ban a Volt egyszer egy '56 című kiadványban. Az Erdélyi srácok ennek a bővített, javított változata, ugyanis még mindig kerülnek elő újdonságok, olyan történetek, amelyek még nem voltak ismertek. „Ezért lenne nagyon fontos, hogy megkérdézzük a szemtanúkat” – figyelmeztetett Papp Annamária.

Kifogásolható alaptanterv

Az ilyen kiadványok azért fontosak, mivel – mint az est során bebizonyosodott – a romániai tankönyvekből alig tudhat meg a diák valamit az 1956-os magyarországi eseményekről, és szinte semmit az erdélyiekről. Az első akadály maga az alaptanterv, mely Lőnhárt Tamás szerint egyszerre „béklyó és kolonc”, ugyanis csak bizonyos osztályokban tárgyalja az '56-os forradalmat a hidegháború részeként. Szerencsés kivétel a történelemtankönyvek sorában az új 7. osztályos magyarságtörténeti tankönyv, melyben fiatal történészek ismertetik az 1956-os budapesti forradalom lecsapódását, eseményeit Erdélyben. Eb-

Az első akadály maga az alaptanterv, mely Lőnhárt Tamás szerint egyszerre „béklyó és kolonc”, ugyanis csak bizonyos osztályokban tárgyalja az '56-os forradalmat a hidegháború részeként. Szerencsés kivétel a történelemtankönyvek sorában az új 7. osztályos magyarságtörténeti tankönyv.

ben viszont a magyarországi történések nincsenek részletesen kibontva, mivel kifejezetten az erdélyi kisebbségi diákoknak készült. De ez is csak kezdet, ahonnan el lehet indulni – figyelmeztetett Lőnhárt Tamás. A többi tankönyvben alig egy mondat szerepel '56-ról, győzte meg a hallgatóságot a történész, aki sorra olvasta fel a különböző iskolai kiadványok vonatkozó passzusait, melyek nemcsak röviden, de sok esetben

félretájékoztató módon találják a témát. És nem utolsósorban bükkfanyelven, melyet sokszor történelemszövegként maga sem ért, nemhogy a diákok, ismerte be a moderátor. Épp a felsorolt okok miatt tanárfüggő, hogy ki mit tanít meg diákjainak 1956-ról, mennyit mesél az órán vagy más alkalmakon a pesti, erdélyi vonatkozásokról, hogyan próbálja meg alternatív eszközök, filmek vagy a túlélők bemutatásával közelebb hozni a témát a diáksághoz. Az iskolások ugyanis vajmi keveset tudnak a történelmi eseményről, például azt sem, hogy a lyukas, címtelenített zászló magyar találmány, elsőként az '56-os forradalomban használták. „Ott van az '56-os emlékmű a Sétatéren, gyakran elmennek mellette a diákok, de azt sem tudják, hogy mi az” – mutatott rá Vajnár János Zsolt, a kolozsvári Brassai Sámuel-középiskola történelemtanára.

Alternatív eszközökkel a gyors tempó ellen

Vajnár szerint a pedagógusoknak nagyon meg van kötve a kezük a tanterv miatt, mert túl tömör. Vajnár János Zsolt és Várad Éva Andrea, a Báthory István Elméleti Líceum történelemtanára az esemény meghívottjaiként rámutattak: a tananyag annyira zsúfolt, hogy egyetlen téma jut egy órára, így az '56-os forradalmat is csak 50 perc alatt lehet taglalni, ami túl gyors tempó. Ráadásul, ha szabadnapok miatt kiesik pár óra, el sem tudnak jutni az anyag végére, az 1989 utáni történésekre többnyire már nem jut idő. Ezért is fontosak az olyan alternatív eszközök, iskolai események, mint például az '56-os forradalomról szóló középiskolai vetélkedők.

PAP MELINDA

papmeli@yahoo.com

Környezetvédelmi problémákkal foglalkoznak a bölcs diákok

Egyhetes, Duna-deltai élménytáborozáson vehet részt a Bölcs Diákok vetélkedőn legjobban teljesítő tíz csapat. Az országos szintű, interdiszciplináris versenyt tizedik alkalommal szervezik meg. Idén 13 megyéből, 49 intézményből 112 csapat regisztrált. Az előző évekhez képest az érdeklődés nem csökkent, ez az a verseny, amelybe a legtöbb erdélyi tanintézet bekapcsolódik.

Örökségünk a Föld címmel rendezik meg a Bölcs Diákok országos szintű vetélkedő jubileumi kiadását 2019. október és 2020. augusztus között – jelentették be a szervezők októberben. A Communitas Alapítvány a Kolozsvári Református Kollégium és a Babeş–Bolyai Tudományegyetem (BBTE) közreműködésével bonyolítja le a tizedik vetélkedőt.

„Célunk tanulásra ösztönözni a diákokat, hogy felfedezzék az egyes tudományágak közötti összefüggéseket, illetve szeretnénk felhívni a tanulók figyelmét a kulturális és természeti örökségünkre olyan interaktív és szórakoztató feladatok által, ahol az elméleti tudást gyakorlatba ültetve kapnak összefüggő képet a mai világunkról” – fogalmazott Sólyom Réka programkoordinátor. Hozzátette, a vetélkedőre 3–4 fős, középiskolás diákok alkotta csapatok jelentkezhetnek vezetőtanár kíséretében.

Kifejtette, az egy évet felölelő interdiszciplináris vetélkedőnek négy fordulója van: az első három forduló online zajlik, a diákok egy rendszerbe feltöltik a megoldott feladatlapokat, és ugyanitt értesülnek majd pontszámaikról. Az első három forduló összesített eredményei alapján, illetve a verseny szabályzatának megfelelően a legjobb tíz csapat kerülhet be az elődöntőbe, innen pedig a legjobb négy csapat jut be a döntőbe. A verseny végén a legjobb tíz csapat egyhetes élménytáborozáson vehet részt ezúttal a Duna-deltában.

Mihályfalvi Katalin tanárnő, a feladatlapok összeállítója elmondta, idén környezetvédelmi problémákkal foglalkoznak, ezekre szeretnénk felhívni a diákok figyelmét játékos feladatok révén. „Célunk az lenne, hogy megismertessük a diákokkal a szelektív hulladékgyűjtés folyamatát, az újrahasznosítást. Pedagógusként azt tapasztaltam, hogy a középiskolában nincsenek olyan tantárgyak, illetve iskolán kívüli tevékenységek, amelyek a környezetvédelemre összpontosítanak” – részletezte a tanárnő. Hozzátette, ezért a verseny indulásakor az első feladatlapra egy olyan felmérést végeznek, amely alapján megtudhatják, hogy ebben a témában milyen hiányosságokkal küzdenek a közoktatási intézmények és diákok. „Azt szeretnénk elérni, hogy egy fenntartható fejlődési elv alapján tudjanak élni a diákok, Földünk természeti erőforrásait úgy használják ki, hogy az utódgenerációk is saját szükségleteiknek megfelelően tudjanak élni” – hangsúlyozta Mihályfalvi Katalin.

Arról is beszámolt, hogy a feladatlapokat az előző évekhez hasonlóan játékos módon szerkesztik meg, szintén irodalmi művekből indulnak ki, de tematikus kérdésekre összpontosítanak.

Az idei és jövő évi vetélkedők során inkább gyakorlati tevékenységekbe szeretnék bevonni a diákokat.

Markó Bálint, a BBTE rektorhelyettese és a BBTE Magyar Biológiai és Ökológiai Karának tanára nagyon szerencsésnek tartja a témaválasztást, hiszen ez a kérdéskör lehetővé teszi azt, hogy a diákok feladatszerűen szembesüljenek értékeinkkel, ezek megvédésével. „Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy ez a generáció egyébként is nagyon fogékony arra, hogy különböző szociális, társadalmi tevékenységekbe beleszóljon, és aktív résztvevője legyen. Nagyobb érdeklődés övezi azokat a tevékenységeket, amelyek arról szólnak, hogy ők valamit javíthatnak, alakíthatnak a társadalmi vagy természeti környezetükön” – mutatott rá az egyetemi tanár, akinek személyes kedvence a tábor helyszíne, és úgy gondolja, hogy a Duna-deltába mindenkinek el kellene látogatni legalább egyszer.

Nagy Emese bölcs diák a múlt évi tapasztalatit megosztva csapattársai nevében is elmondta, számukra nagy élményt jelentett kilencedikesekként részt venni a vetélkedőn. „Olyan versenytársakkal ismerkedtünk meg, akik nem ellenfelekként tekintettek ránk, hanem barátokként, akik ugyanabban a témában és ugyanazokkal a kérdésekkel foglalkozkodnak, mint mi. Remélem, idén is eljutunk legalább a táborig” – fogalmazott a Kolozsvári Református Kollégium tanulója.

A szervezők arról is beszámoltak, hogy évente átlagosan 90-100 csapat nevez be a vetélkedőre, tehát 400-500 diák vesz részt. Körülbelül 12 megyéből jelentkeznek, a legtöbben Maros megyéből, de sokan versenybe szállnak Hargita, Kolozs, Szilágy, Bihar, Szatmár megyéből is.

BEDE LAURA

bede_laura@yahoo.com

A bentlakást, ingáztatást és délutáni oktatást is állják anyaországi segítséggel a szörványmegyében

Ingyenes juttatásokkal erősítik a magyar oktatást Besztercén

Több fronton is harcolnak a diákok magyar tagozaton való tartásáért Besztercén. Az egykori száz városban magyar kormánytámogatással ingyenes bentlakást, ingáztatást és délutáni oktatást is biztosítanak az anyanyelvű oktatást választóknak.

A jelenlegi diákok megtartására és újak bevonzására törekszenek Besztercén, ahol ingyenes bentlakással, ingáztatással és délutáni oktatással próbálják erősíteni a magyar oktatást. Az észak-erdélyi szörványmegyében gyereklétszám tekintetében negatív rekord dőlt meg az új tanévben, szeptember 9-én volt a legkevesebb iskolakezdő magyar kisdíák, szám szerint 41.

Az eddigi években 80–100 között mozgott az előkészítősök száma a megyében, a jelenlegi létszám még a felét sem teszi ki a megszokottnak – részletezte Décsei Attila, az RMDSZ

Kétszeresére nőtt a bentlakók száma

A magyar iskolákban, illetve a középiskolásokat a megye egész területéről összegyűjtő beszercei és bethleni magyar tagozaton mindent megtesznek azért, hogy legalább a megmaradt magyar gyerekeket megtartsák. Ennek érdekében a megyei RMDSZ és a magyar oktatás fenntartásában érdekelt intézmények ingyenes délutáni foglalkozást, ingáztatást és bentlakást is biztosítanak azoknak, akik a magyar oktatást választják. A magyar kormány támogatásával, a Bethlen Gábor Alapnál nyert pályázati pénzből biztosított ingyenes bentlakásnak és ingáztatásnak ebben a tanévben kezd meglátszani a pozitív hatása, mondja Antal Attila, a beszercei Andrei Mureșanu Főgimnázium igazgatója. A megyeszékhelyen ez az egyetlen magyar tagozattal is rendelkező középiskola, mellette még a bethleni Grigore Silași-líceumban lehet magyar nyelven tanulni 9–12. osztályban.

A megye különböző sarkaiból Besztercére érkező magyar középiskolásoknak a református egyház által fenntartott Hálaadás Házában biztosítanak második éve ingyenes szállást és étkeztetést. A kedvezménynek idén érződik igazán a hatása, míg tavaly 16-an éltek a lehetőséggel, idén kétszeresére, 32-re nőtt a számuk.

Száznál több elemista marad délután

Hasonló pozitív hatást remélnék a magyar kormánytámogatással megvalósult ingyenes délutáni oktatástól is, melyet az Iskola Alapítvány égisze alatt indítottak be. Besztercén és Bethlenben indult be a délutáni program összesen

114 elemista részvételével. Ez is hozzájárulhatott ahhoz, hogy idén nem volt gond előállítani egy tucatnyi magyar gyereket a cikluskezdő osztályokba: az előkészítő osztályban 17-en, ötödikben 19-en, míg a két kilencedik osztályban 16-an, illetve 18-an vannak.

Nagy segítség a vidéki diákok számára az ingyenes ingáztatás is, me-

Az észak-erdélyi szörványmegyében gyereklétszám tekintetében negatív rekord dőlt meg az új tanévben.

Pozitív hatást remélnék a magyar kormánytámogatással megvalósult ingyenes délutáni oktatástól is, melyet az Iskola Alapítvány égisze alatt indítottak be. Besztercén és Bethlenben indult be a program 114 elemista részvételével. Ez is hozzájárulhatott ahhoz, hogy idén nem volt gond előállítani egy tucatnyi magyar gyereket a cikluskezdő osztályokba.

Beszterce-Naszód megyei elnöke. A politikus szerint most kezdenek erőteljesebben megmutatkozni az elvándorlás következményei, az észak-erdélyi megyében épp a 30–40-es generáció fogyatkozott meg látványosan, amely most küldené iskolába csemetéit.

lyet pályázati forrásokból oldanak meg a Pro Hereditatem Egyesületen keresztül. A Transmix céggel kötött szerződés révén „iskolabusszal” viszik-hozzák a diákokat otthonuk és a legközelebbi magyar iskola között. Közel száz gyereket ingáztatnak naponta, a megyeszékhely-közei településekről, Szentmátéból, Újöséből, Cegőtelkéről, Tacsról, Sófálváról és Besenyőből Besztercére; a Mellyes völgyéből, Árpástóról, Felőrből, Rettegről, Somkerékről, Sajószentandrásról, Négerfalváról, Almásmálomból és Szeszármról Bethlenbe, míg Kékesről Vichébe viszik a diákokat, szám szerint 97-et. A beszercei középiskolásoknak közel fele ingázik, de általános iskolában is minden osztályban akad 4–5 ingázó, a költségek fedezése a szülők számára is nagy segítség.

PAP MELINDA

papmeli@yahoo.com

Csiszár Éva szatmári tanítónő: csak a száraz tananyag átadásával nem lehet csodákat elérni

Felzárkóztatás, biztonságérzet, közösségépítés az iskolában

Már óvodásként tanítónénisét játszott a barátnőivel, így soha nem volt kérdés, hogy mivel szeretne foglalkozni felnőttkorában. Az iskolapadban töltött évek után Szatmár megye legnagyobb városában helyezkedett el, ahol már több mint 30 éve foglalkozik általános iskolások tanításával. Az utóbbi években egyre több roma vagy hátrányos helyzetű gyermek kerül az osztályába, akikkel sokszor nem egyszerű az együttműködés. Többek között erről is beszélgettünk Csiszár Évával, a szatmárnémeti Ion Creangă vegyes tannyelvű általános iskola tanítónőjével.

– *Sablonkérdéssel kezdek, de megke-
rülhetetlen: miért éppen a tanítói pályát
választotta?*

– Sablonkérdésre sablonválaszt fog-
gok adni: már gyermekkoromban tud-
tam, hogy ezzel akarok foglalkozni.
És ez tényleg így van, hiszen már a
barátnőimmel is tanítónénisét játszot-
tunk. A kilencedik osztályt már lakhe-
lyemtől távol, Nagyváradon kezdtem
el a helyi tanítóképzőben, tehát mond-
hatjuk, hogy nagyon fiatal koromtól
céltudatosan erre készültem. Az évek
során aztán igyekeztem tökéletesíte-
ni tudásomat, ennek köszönhető az is,
hogy Szatmárnémetiben elvégeztem a
Babeş–Bolyai Tudományegyetem Pszichol-
ógia és Neveléstudományi Karán
az óvodai és elemi oktatás szakot.

– *A környéken maradt tanítani?*

– 32 éve vagyok tanítónő, a munka-
helyeimet pedig nem sűrűn váltogatom,
hiszen jelenleg is ott oktatok, ahol an-
nak idején pályafutásomat kezdtem: ez
nem más, mint a Ion Creangă Általános
Iskola, amely két tannyelvű lakótelepi
intézmény. Sajnos az utóbbi években a
gyereklétszám nagymértékben csök-
kent, a tehetősebb szülők ugyanis a bel-
városba járatják csemetéiket.

– *Utóbbinak mi az oka?*

– Az egyik az, hogy ma már minden-
ki nagyon mobilis, autóval vagy tömeg-
közlekedéssel könnyen el tudják vin-
ni a gyerekeket bárhova, ha a szülő a
város központi részen dolgozik, akkor
sokkal egyszerűbben meg tudja olda-
ni mindennapjainak megszervezését.

A másik ok az iskola rossz hírneve: az
utóbbi években egyre több a kisebbségi
vagy hátrányos helyzetű gyermek az
osztályokban, ez pedig rossz fényben
tünteti fel az intézményt.

– *És már el is érkeztünk beszélgeté-
sünk egyik kulcskérdéséhez. Nehezebb
a hátrányos helyzetű vagy roma gyer-
mekeket tanítani?*

***Ez nem is etnikai kér-
dés, bár tény, hogy a roma
gyerekeket sokkal ne-
hezebb integrálni. Nem is
csoda, hiszen mit is vár-
hatunk el egy olyan kis-
gyerektől, aki szüleivel
és 11 testvérével él egy 17
négyzetméteres „ház-
ban”?***

– Ez nem is etnikai kérdés, bár tény,
hogy a roma gyerekeket sokkal nehe-
zebb integrálni. Nem is csoda, hiszen
mit is várhatunk el egy olyan kisgye-
rektől, aki szüleivel és 11 testvérével
él egy 17 négyzetméteres „házban”?
A szülői háttértámogatás egyértelműen
hiányzik, ennek tulajdonítható, hogy
az elemisták csak hébe-hóba járnak
iskolába, az alapoknál pedig már egy
heti kiesés is óriási lemaradást jelent.
Ugyanakkor pedagóguskollégáimmal
közösben igyekszünk órák után is bent
maradni a problémásabb gyerekekkel

a felzárkóztatás reményében, bár egy-
két délutáni foglalkozás után nagyon
megcsappan a létszám.

– *És mi okozza a legnagyobb nehéz-
séget az ilyen gyerekekkel való foglal-
kozás esetében?*

Csiszár Éva: „fontos a pedagógusi hozzáállás”

– Továbbra is azt mondom, hogy ez
itt nem etnikai kérdés, hanem csakis
a hozzáálláson múlik. De nagyon ne-
héz olyankor tanítani, ha a gyerekek
több száz igazolatlan hiányzása van,
amikor pedig jelen van az iskolában,
nagyon gyakran zavarja az órát. Emel-
lett komoly viselkedési problémák is
tapasztalhatóak, gyakori a hangosko-
dás és az erőszakoskodás, amelynek
közösségromboló hatása van. Ez pe-
dig senkinek sem jó: az írni és olvas-
ni tudó gyermek unja az oktatást, ha
egy már tanult anyagot ismételnünk újra
sokadszor, míg a gyengébb képességű

diákok fegyelmezetlenné válnak abban az esetben, hogyha nem tudnak egy adott témához hozzászólni. Erre is lenne ugyanakkor megoldás, hogyha kisebb létszámú csoportokban lehetne foglalkozni a gyerekekkel képességeik és aktuális tudásuk alapján, így sok-

azt, hogy 5 lej és 10 lej, akkor már egyből tudják azt, hogy miről is beszélnek. Véleményem szerint a gyakorlati oktatás hiánya az, ami miatt ilyen gyatrán áll az oktatási rendszerünk, kézzel fogható példákkal ugyanis sokkal komolyabb eredményeket tudnánk elérni.

Csizsár Éva tanítónő a szatmári Ion Creangă vegyes tannyelvű iskolában oktat

kal könnyebben menne a felzárkóztatásuk. Sajnos az is komoly gondot jelent, hogy nagyon kevés az iskolában a gyógypedagógus, és egy-egy problémásabb gyerekre nem elegendő az az idő, amennyit foglalkoznak velük. Azonban nem panaszkodom, sok munkatársammal ellentétben nálam aránylag kevés a fennakadás, hiszen hozzám általában beíratják az iskolásokat, míg másokhoz elosztják őket. A jelenlegi osztályomban alig néhány roma kisgyerek jár, ők sem a legproblémásabbak közül kerültek ki, úgyhogy relatív jól tudok haladni a tananyaggal.

– A kisebbségi gyermekek oktatásánál mit lehet a legfontosabb sikerként elkönyvelni?

– Sokszor sajnos már azt is sikerként kell elkönyvelni, hogy ha egy gyermek megtanul írni és olvasni. A matematikával is gond van, tökéletes példa erre az, hogy sokan nem tudják megérteni azt, hogy mi az 5 és a 10 közötti különbség; ugyanakkor ha melléteszem

– Az elmúlt 32 év során melyek voltak azok a történések, amelyekre a legbüszkébb?

– Annak például nagyon örülök, hogyha összefutok néhány volt tanítványommal, akkor kedvesen és érdeklődően viszonyulnak hozzám, kellemesen el tudunk beszélgetni arról, hogyan is alakult a sorsuk. Arra is büszke vagyok, hogy a szülők nagy előszeretettel íratják hozzám gyermekeiket már nulladik osztálytól, amely számomra egy fontos elégtétel. Emellett az is boldoggá tesz, hogy sok olyan hátrányos helyzetű gyermek tanult nálam, akik idővel elvégezték a középiskolát, és le is érettségiztek, jelenleg pedig tisztességes munkával tartják el magukat és családjukat. Megragadom ugyanakkor az alkalmat a dicsekvésre is: sok olyan kiadványnak vagyok szerzője, amelyből a jelenlegi elemisek tanulnak. A másodikosoknak, valamint a harmadikosoknak munkafüzeteket és példatárakat állítok össze, az aktuális 3. osztályos magyar nyelv és irodalom

tankönyvnek társszerzője vagyok. Emellett a Kurutty általános műveltségi országos vetélkedő Szatmár megyei főszervezője vagyok, a versenyt minden évben nagy odaadással és lelkesedéssel próbálom levelezni.

– Mit tekint tanári hitvallásának?

– Ha egy szóban kellene összefoglalnom, akkor azt mondanám, hogy ez a gyermekközpontúság. A legfontosabb, hogy éreztessük a gyerekekkel a szeretetet és a bizalmat, hiszen csak így várhatjuk el tőlük is az elfogadást. Fontos szem előtt tartani ugyanakkor az igényeiket, és igazodni kell az érdeklődésükhöz, meglátásom szerint ez lehet a megfelelő kommunikáció alapja. Amire mindig törekszem, az a játékos és gyakorlati oktatás, hiszen csak a száraz tananyag átadásával nem lehet csodákat elérni.

A legfontosabb, hogy éreztessük a gyerekekkel a szeretetet és a bizalmat, hiszen csak így várhatjuk el tőlük is az elfogadást. Fontos szem előtt tartani ugyanakkor az igényeiket, és igazodni kell az érdeklődésükhöz, meglátásom szerint ez lehet a megfelelő kommunikáció az alapja.

– Végezetül arra lennének kíváncsiak, hogy mik a jövőbeni tervei?

– Még tíz év van a nyugdíjazásomig, nagyot innen már biztosan nem fogok dobantani. Az mindenképpen elsődleges szempont, hogy a csodálatos fiamnak és családomnak mindent megadjak ugyanúgy, mint tettem azt eddig is. Ugyanakkor azt kívánom, hogy továbbra is legyenek olyan magyar gyermekek a városban, akikért érdemes minden reggel felkelni, és a lehető legodaadóbban segíteni nekik a felnőtté válás folyamatában.

SZATMÁRI BENCE

benceszatmari@yahoo.com

Ki tarthat testnevelésórát az elemistáknak?

Egyelőre nem dőlt el, hogy kizárólag szakképzett tornatanárok tarthatnak-e testnevelésórát előkészítő és első osztályban, vagy pedig ha nincsen tornatanár, akkor oktathatják-e a tanítók testnevelésre a kicsiket. Bár módosították az oktatási törvény óvodások és kisiskolások testnevelésóráira vonatkozó előírásait, azok egyelőre nem változnak, mert az államfő visszaküldte a parlamentnek újraelemzésre. Az év elején Ecaterina Andronescu volt oktatási miniszter vetette fel számtalan más újítási kísérlete mellett, hogy előkészítő és első osztályban a testnevelésórákat játék- és mozgásórákkal kellene helyettesíteni.

Tanítók vagy tanárok?

A miniszter akkor a Neveléstudományi Kutatóintézet javaslataira hivatkozott, valamint arra, hogy az iskolaigazgatók és a szülők is panaszkodnak, hogy a legkisebbek nehezen alkalmazkodnak a testnevelésóra elvárásaihoz. Végül mégsem ez a tervet került a parlament elé, hanem az oktatási törvénynek egy olyan kiegészítése, miszerint elemi osztályokban, ha nincs lehetőség arra, hogy a testnevelésórát szaktanárok tartsák, akkor azt a tanítók is megtehetik. Ez jelentős változás, mert a jelenleg még érvényben levő sza-

FOTÓ: MANYES SÁNDOR

Értékelni kell a gyerekek igyekezetét a sportban is

október végén visszaküldte újraelemzésre a jogszabályt, mivel meglátása szerint hiányos. Az államfő azzal érvel, hogy az „amennyiben nincs lehetőség arra, hogy szaktanárok tartsák a tornaórát” megfogalmazás nem elég egyértelmű, szerinte pontosan le kellene szögezni, milyen okból nem tudják megtartani az órát a sporttanárok. Ugyanakkor aggályosnak tartja, hogy a módosítás negatívan hatna a testnevelésóra minőségére, másrészt emiatt lecsökkenhet a testnevelő tanári állások száma.

Szükség van képzett tornatanároknak

Farkas Csaba Kovászna megyei testnevelésért felelős tanfelügyelő sem tartja indokoltnak, hogy tanítók tartsák elemiben a sportórákat. Lapunknak kifejtette, Háromszéken például mindenhol szakképzettek foglalkoznak a kisdíákokkal tornaórán. Szerinte szükség van képzett tornatanároknak, hiszen egyre nagyobb gondok vannak a gyerekek koordinációs készségeivel. Ha a húsz évvel ezelőtt az átlag képesség alapján összeállított, országosan egységes felmérőszinteket alkalmaznák, a diákok többsége gondban lenne ezek teljesítésével. Azonban a tanárnak lehetősége van arra, hogy az osztályközösség átlagteljesítményéhez igazítsa ezeket a szinteket, erre bátorítják a tanárokat, és ezt a többség meg is teszi. A tornatanárok a gyerekek igyekezetét, hozzáállását is értékelik. A tanfelügyelő szerint inkább arra kellene törekedni, hogy javítsák az iskolák ellátását, megfelelő sportfelszerelésekkel kellene ellátni a tanintézeteket.

Háromszéken például mindenhol szakképzettek foglalkoznak a kisdíákokkal tornaórán. Szerinte szükség van képzett tornatanároknak, hiszen egyre nagyobb gondok vannak a gyerekek koordinációs készségeivel.

bályozás szerint elemi osztályokban is testneveléstanárok tartják a tornaórát. Liviu Pop volt oktatási miniszter azzal érvelt a felsőház oktatási bizottságában a módosítás mellett, hogy vidéken sok tanintézetben nincs szakképzett tornatanár, így szakképzetlen helyettesítő tanárok tartják a testnevelésórákat. „Ahelyett, hogy szakképzetlenek, inkább a tanítók tartsák meg a testnevelésórákat, hiszen nekik van erre vonatkozó képesítésük” – érvelt a bizottság elnökeként Liviu Pop. Az edupedu.ro oktatási portál elemzői kizárólag gazdasági megfontolásokat sejtettek a döntés hátterében, hiszen a tornatanárok az óráik felét az általános iskolában tartják, ha elemi osztályokban ezeket az órákat megtartja a tanító, akkor nem kell a tanárt pluszban kifizetni. A tanítók heti óraszámja a plusz két tornaórával sem haladja meg az előírt 18-at, így nekik nem kellene azokat pluszban kifizetni. Egyelőre azonban semmi nem változik, mert Klaus Johannis államfő

BÍRÓ BLANKA

blanka@slagerradio.ro

Amikor a gyerek észre sem vette, hogy lemerült a telefonja

Amikor már hidegek, ködösek az esték, jó a nyárra emlékezni. És amikor már javában benne vagyunk a tanév fárasztó mókuskerekében, bizony jó a

vakációra és az iskola falain kívül eső tevékenységekre gondolni. Egy olyan egyedi, különleges, értékmentő, gyermekközpontú, mindenkire különösen

figyelő, élménydús táborra, amely csodálatos környezetben, valódi várudvarban, bástyákban zajlott.

Éljen a király! – ez a biztató éljenzés hangzott fel egy teljes héten át, június végén minden este a háromszéki Illyefalva várában, a 26. alkalommal megrendezett Napsugár-táborban. A táborlakók a már több mint 60 éve működő Napsugár gyermeklap meghívására érkeztek a várba. Országos versenyek győztesei és hűséges Napsugár-olvasók, bélyeggyűjtők ők.

Komolyan viselni a koronát

Az idén 48 kisdíák és az őket elkísítő 13 pedagógus érkezett az ország különböző helységeiből: Kovásznáról, Krasznáról, Madéfalváról, Mezőfényről, Marosvásárhelyről, Nagyszalontáról, Nagyváradról, Székelykeresztúrról,

Minden gyerekre külön odafigyelő Napsugár-tábor a háromszéki Illyefalván

Rangos kitüntetés a Napsugár, valamint a Téka Alapítványnak

Prima díjat kapott és Prima Primiissima díjra esélyes a Napsugár és Szivárvány gyermeklapokat kiadó kolozsvári Napsugár Alapítvány magyar oktatás és köznevelés kategóriában, valamint a szamosújvári Téka Alapítvány népművészet és közművelődés kategóriában. A kitüntetések november elején jelentették be. A Napsugár Alapítvány elnöke, a lapok főszerkesztője, Zsigmond Emese megkeresésünkre úgy fogalmazott, elégtétel és munkájuk elismerése a rangos díj, valamint a jelölés. „Úgy érezzük, az elismerés nemcsak a gyermeklapoknál dolgozó mostani kis csapat több évtizedes munkájának szól, hanem a 62 éves Napsugár és a 40 éves Szivárvány egész eddigi tevékenységének. A régi nagyoknak, a lap arculatát meghatározó, nagyszerű íróinknak, költőinknek, rajzolóinknak, valamint a kortárs művészeknek is, akik irodalmi és művészeti rangot adnak a lapoknak” – fogalmazott a főszerkesztő. Hozzátette, az elismerés a tanítóknak és óvónőknak is szól,

akik nélkül a gyermeklapok nem érhetnének el ilyen nagy példányszámot, nem juthatnának el a gyerekekhez, de persze a szülőknek és gyerekeknek is, akiknek köszönhetően a Napsugár és a Szivárvány a Kárpát-medence legnagyobb példányszámú folyóirata lehet. „Mindenkinek köszönjük a támogatást, szeretetet, barátságot. Meglepett a jelölés, és megvallom, nagyon jólesett. Természetesen ösztönzést jelent a további munkánkra nézve, de óriási felelősség is, hogy ne alkudjunk meg sem a piaci olcsóbb igényekkel, sem a mostani kommersz divattal, hanem tartsuk meg a gyermeklapok irodalmi és képzőművészeti irányultságát, a hiteles, dokumentált ismeretterjesztés minőségét” – mondta Zsigmond Emese. Meglepetés, megtiszteltetés és további felelősségvállalás – ezt jelentti a Prima díj, illetve a Prima Primiissima díjra való jelölés – mondta el Balázs Bécsi Attila, az 1993-ban létrehozott szamosújvári Téka Alapítvány elnöke. „Nagy meglepetés volt számunkra, amikor megtudtuk, hogy

megkaptuk a Prima díjat, valamint hogy Prima Primiissima díjra jelöltek bennünket: mindig úgy tekintettünk erre az elismerésre, hogy elérhetetlen, ugyanis a magyarság legjobbjait jelölik a címre. Számunkra nagy felelősség és lehetőség is, ugyanakkor díjaktól függetlenül is végeztük és végezzük a munkánkat továbbra is. Rengeteg feladatunk van, amit elkezdünk, sok gyerek iránt érzünk felelősséget, itt a szamosújvári szórványkolégiumunk bentlakóira is gondolok” – mondta el megkeresésünkre Balázs Bécsi Attila. A 17 éves Prima Primiissima elismerés jelöltjeinek listáján idén is a magyar tudomány, művészet, kultúra és sport példaértékű teljesítményt nyújtó képviselői szerepelnek. A közönség ismét lehetőséget kap a szavazásra, a Prima- és a Junior Prima-jelöltekre is lehet majd voksolni – közölte a díjat finanszírozó OTP Bank. Szavazni november eleje és december eleje között lehet. A szavazás részletei a www.primaprimiissima.hu weboldalon érhetők el.

Szatmárnémetiből, Aradról, Dicső-szentmártonból és Kolozsvárról. Sokan azt állítják, hogy a mai gyermeket igazán csak a számítógép és a telefon érdekli. Nos ez egyáltalán nem így van. Ez az a tábor, ahol a gyermek észre sem vette, hogy lemerült a telefonja, mert nem hiányzott neki. Olyan tevékenységek részese lehetett, ami igazán érdekelte. Már az is csodálatos volt, hogy az ország különböző vidékeiről érkező gyermekek, milyen könnyen ismerkedtek, barátkoztak. Itt nem láthattak sem magányosan kószáló, sem pityergő gyermeket. És ez mind „pedagógusi beavatkozás” nélkül történt. Semmi nem volt rájuk erőltetve, mégis olyan szívesen vettek részt minden tevékenységben. A királyválasztás különleges dolog, és ezt ők annyira komolyan vették. Felnőtteket megszégyenítő felelősséggel viselték papírkoronájukat, fakardjukat, egyszerű palástjukat, és töltötték be tisztségüket azon a bizonyos napon, amikor királyok lehettek. Mindenki valamilyen szerephez jutott, voltak hercegek, királykisasszonyok, lovagok, jósok, kertészek, gyógyítók, udvari bolondok és írnokok, akik a nap eseményeit lejegyezték. És ebben a szerepben kiteljesedtek, megmutatták magukat, felszabadultak, adták elő kis előadásukat. A tábor himnuszát huszadjára is ugyanolyan lelkesedéssel énekelték, mint az első nap. Éljen a király!

és fegyvereket bemutatva. Olyan lelkesedéssel próbálták ki a vár kis lakói a visszacsapó íjat és a szablyát, hogy ezek után sokkal nagyobb biztonságban éreztük magunkat még mi, pedagógusok is. Szabó Kinga játszóházvezető remek váras-harcos-énekes népi gyermekjátékokkal varázsolta el a táborozókat, akik

volt, aki nagyon sok barátot szerzett, volt, aki vicceivel vált népszerűvé, volt, akinek gyönyörű hangjára fognak emlékezni a táborlakók, volt, aki végre megtanulta magának megkenni a kenyeret, vagy felszeletelni a húst, vagy azt, hogyha azt mondják „szedjétek le az ágyneműt”, az nem azt jelenti, hogy ledobom a párnát és

FOTÓK: NAPSUGÁR

A történelem bűvölete

De a minden este lezajló királyválasztáson kívül, még annyi csodában részesültünk ez alatt a hét alatt. Tallergyűjtő játékok folytak egész héten. Tallérokat lehetett szerezni anyanyelvi feladatok megoldásával, ügyességi próbákkal. És persze az utolsó napon el lehetett költeni a tallérokat a vásárban. A játékműhelyekben botparipák, rongybabák készültek, de volt bútorfestés, virágkollázskészítés, és a kis ötvösök a honfoglalás korát idéző, poncolt, nyakba való korongot díszítettek. Igazán büszkék lehetünk öseinkre, de ehhez elengedhetetlen, hogy megismerjük őket. Ebben segített Zsigmond Emese történelmi filmes előadása és Kató Béla református püspök úr helytörténeti bemutatója. Gyakran halljuk, milyen híres harcosok voltak a magyarok. Dr. Kádár László ebből adott ízelítőt, történelmi viseletet

Erdély minden szegletéből érkeztek résztvevők a gyermekközpontú táborba

hol törökök, hol magyarok voltak, de mindig hőiesen küzdöttek.

Volt, aki megírta élete első szerelmes levelét

Még kirándulásra is jutott idő, egyik délután Sepsiszentgyörgyre látogattunk, ahol múzeumi értékekben gyönyörködtünk. Itt sem lankadt érdeklődésük, a tárlatvezető folyamatos kérdésekkel bombázták a kis látogatók. Persze egy jó fagyizásra meg egy kis játékra is jutott idő. Különleges élmény volt kilátogatni a maksai Őriáspince-tetőre, és megtekinteni a Székely Vágta néhány programját. Az esték kártyapartikkal és focizással teltek, és mire ágyba kerültek, már senkinek nem volt ereje paplan alatt „mobilozni”. Volt, aki megírta élete első szerelmes levelét,

a paplant a földre, hanem leveszem róla a huzatot. Egy biztos: mindenki gazdagabban tért haza, és olyan gazdagságot vitt magával, amit nem lehet megvásárolni, ami életre szóló emlék és igazi érték. Minden kis várlakó megtapasztalta, hogy milyen jó leküzdeni a szorongást, barátokat szerezni, vidámnak, felszabadultnak lenni, elfelejteni a tévét, elmélyülni az alkotásban, a játékokban. Köszönet és hála ezért a táborvezetőknek: Zsigmond Emesének, Imecs Veronkának, Szabó Kingának és Lőrincz Bélának.

A szerző szatmárnémeti tanító.

IANOȘ ERZSÉBET
erzsike69@yahoo.com

Együtt töltött minőségi időként élik meg a kolozsvári középiskolások a kegyeleti munkát

Diákönkéntesek gondozzák a sírokat a Házsongárdban

Kis csapatokban gondozzák a kolozsvári Házsongárdi temetőben nyugvó neves személyiségek sírjait a kincses város középiskolásai. A pár fős csapatok akár hetente kétszer is kilátogatnak a sírkertbe lesöpörni a lehullott faleveleket, friss virágot tenni a sírkövekre, és arra is akad példa, hogy maguk „fedeznek fel sírokat”.

Eleinte el-eltevédtek, ma már úgy ismerik a kolozsvári Házsongárdi temető minden rejtett zugát, mint a tenyerüket: kapával, gereblyével felszerelve vonulnak a labirintusszerű sírkertben. Ők a kolozsvári iskolák azon diákjai, akik önkéntesként gondozzák a jeles személyiségek nyughelyeit a Házsongárd Alapítvány „Őrzeni kincses temetőket” pályázata keretében. A szorgos diákcsoporttal október utolsó napjaiban találkoztunk a Petőfi (Avram Iancu) utcai sírkertben, amikor épp halottak napjára készítették elő a sírhantokat. A nemrég felújított Biasini-kripta előtt gyülekeztek, a szerszámok mellett fenyőgallyal, virággal felszerelve.

A kolozsvári magyar középiskolások második éve gondozzák önkéntes alapon, kis csapatokba szerveződve az erdélyi panteonban nyugvó jeles személyiségek sírjait. Irányítójuk Gergelyné Tőkés Erzsébet, a Házsongárd Alapítvány elnöke, aki húsz éve hoz diákokat kegyeleti munkára a sírkertbe. Érkezésükkor az aznapi tennivalókat sorolja, tanácsokat osztogat.

Osztályok helyett kis csapatok

„Egy átok rossz osztályom volt a Báthoryban, nem tudtam mit kezdeni velük. Ezért kihoztam őket kegyeleti munkára, és gyönyörűen dolgoztak: cipelték a gáz, kiásták a facsonkokat, kefélték az oroszlanos síron az oroszlanok fogát, sörényét, levelet írtak a grófnőnek. Nagyon lelkesek voltak, így én is belelkesedtem” – emlékezik vissza a kezdetekre a volt fizikatanár. Ennek hatására kezdetben egész osztályok jöttek gondozni a nagy elődök nyughelyét az osztályfőnök felügyelete alatt, de abban a formában nem működött a

leghatékonyabban, nem fűlt mindenki-nek a foga a kétkezi munkához. Így jött az ötlet, hogy az erre kapható fiatalokat kellene megszólítani, ma már második éve így szerveződik az egyébként szervesen alakult mozgalom, melyet számos tanárkolléga, iskolaigazgató támogat. „Ez hatalmas segítség, mert egyedül hiába mennék az iskolákba agitálni” – mondja Gergelyné Tőkés Erzsébet.

„Fontos, hogy hatékony és vágyott munka legyen, maguktól, szívesen jöjjenek a diákok.”

Jelenleg öt belvárosi iskolából – Báthory István Gimnázium, Apáczai Csere János Gimnázium, János Zsigmond Unitárius Kollégium, Református Kollégium, Brassai Sámuel Gimnázium – látogatnak ki rendszeresen diákcsoportok a Házsongárdba. „A kis csoportok jobban működnek, bízom benne, hogy ez be fog válni. Az az álmom, hogy önfenntartó legyen. A végzősök még év közben bevonják a kisebbeket, hogy legyen utánpótlás” – mondja az irányító.

Divatba hoznák a hagyatékogondozást

A kegyeleti munkát az Illyés Gyulától kölcsönzött „Őrzeni kincses temetőket” mottójú pályázat keretében a Bethlen Gábor Alap támogatja. A pályázati pénzből a diákok jutalomban részesülnek, de díjazza is őket, az egész évben zajló értékmérő munkanapló készül, melyeket megversenyeztetnek. A díjátadót Magyarország kolozsvári főkonzulátusán tartják november 13-án

– a részt vevő csapatoknak maga a konzul is megköszöni a fáradozást.

A mozgalom hatékony volta mások figyelmét is felkeltette, Szilágyi Mátyás, Magyarország volt kolozsvári főkonzulja Kárpátalján is meghonosítaná, így Gergelyné Tőkés Erzsébet nemrég Beregszászon számolt be a kolozsvári diákok hatékony munkájáról. „Divatot kell csinálni ebből, mert a fiatalság nagyon fogékony arra, hogy gondozza az ősök hagyatékát” – mondja a Házsongárd Alapítvány elnöke.

A középiskolások a jeles személyiségek sírjait, a művészileg értékes síremlékeket, kriptákat tartják rendben. „Ők döntenek el, hogy melyiket szeretnék, csak tanácsot adok. Mi hivatalosan is gondoztatjuk a sírokat, így nem kell sérvet kapjanak. Néha ránéznek, egy kis locsolás-gyomlálás, mikor mi adódik, és mire indítja őket a lélek. Fontos, hogy hatékony és vágyott munka legyen, maguktól, szívesen jöjjenek” – foglalja össze a mozgalom lényegét a kezdeményező.

A csapatok nyáron, szünidőben is kilátogatnak a sírkertbe, de a munka dandárját ősszel végzik, amikor a lehullott falevelek miatt állandó a tenni-való. Ottjártunkkor épp halottak napjára készültek: minden jeles személyiség sírhelyét letakarították, került rá fenyőgally, virág. „Egy kisbusznyai fenyőágat kaptunk ajándékba egy vállalkozótól, felszabtuk, így könnyebben szét lehet hordani. Tettünk közé virágot is, de csokrokat is csináltuk, legalább 50-et. És a pályázati pénzből cserepes virágot is vásároltunk a kiemelkedő személyiségek sírjára” – magyarázta a munkafolyamatot Gergelyné Tőkés Erzsébet, miközben a diákcsoportok sorra indultak el szerszámaikkal, csokraikkal a

labirintusszerű temető más-más zugába, az általuk gondozott sírokhoz.

Utánpótlásról is gondoskodnak

Lázár Emánuel és csapata, Bálint, Aletta, Bence és Dani a Báthory István Gimnáziumban tanul, tavaly ők nyerték az első díjat a munkafüzeteket rangsoroló versenyen, elsősorban Emánuel hosszú versének köszönhetően. Az elmúlt hónapban kétszer is kijöttek hetente letakarítani a sírokat, melyeket maguk választottak. „Tökés Elek sírjához ragaszkodtunk, hogy mi gondozzuk, mivel az iskolánk igazgatója volt, nemrég hunyt el” – mesélik. Többnyire tanórák után látogatnak ki a Házsongárdba a közeli iskolából, és bár két éve még térkép alapján tájékozódtak, ma már könnyen eligazodnak. „Már tudjuk, hogy melyik sír hol található, hol kell betérni. Jó itt lenni, mert nem úgy kell elképzelni, hogy síri csendben dolgozunk. Beszélgetni szoktunk, és nagyon jó a hangulat” – mondja Emánuel. Azt is elárulja, hogy maguk gondoskodnak az utánpótlásról. „Aletta tavaly nem vett részt, de meggyőztük, mivel Danival idén érettségizünk, és fontos, hogy fennmaradjon a csapat” – hangsúlyozza. Mint kiderül, bár a Beszterce-Naszód megyei Bethlenből való, a nyári szünidőben is többször felvonatozott Kolozsvárra, hogy segítsen társainak sírt takarítani.

Az Apáczai Csere János Gimnáziumot Mitu Maximilian és csapattársai képviselik, ők mindannyian tizenegyedikesek. „Apáczai Csere Jánosnak, iskolánk névadójának a sírját vállaltuk el elsőként. De Misztótfalusi Kis Miklósét is mi gondozzuk. A nyáron is jöttünk, de az őszi takarítás hosszabb. Ilyenkor több és nehezebb a munka, de örömmel végeztük” – mesélik meggyőzően.

Bozótirtással is mentik a sírokat

A református kollégista Kiss Gellért Zsolt és csapattársai baráti társaságot alkotnak, ketten 11-esek, négyen 12-esek, de az iskolából egy 10. és 11. osztályosokból álló csapat is része a mozgalomnak. „Olyan gyakran jövünk, amilyen gyakran csak tudunk. Volt hét, hogy kétszer-háromszor is kijöttünk. Nyolc sírt gondozunk állandóan, és még tízet időnként. Ezek közül többen a kollégium volt tanára nyugszik, vagy egykori református püspökök, egyházi emberek”

Gergely Erzsébet nyugalmazott tanárnő (jobbra) irányítja a kegyeleti munkát

– meséli Gellért. De Reményik Sándor költő vagy a zsoldárfordító Szenczi Molnár Albert sírhelyét is ők ápolják, utóbbit tavaly fel is újította az iskola, és a szakiskolák diákok faragták, -festették újra a Kós Károly által tervezett, de tönkrement síremléket.

Az említett, közismert személyiségek nyughelye mellett maguk is felfedeztek gondozásra szoruló sírhelyet: egy katolikus személyiség, Imberty János sírját. „Azért különleges, mert mi találtuk meg, ki sem látszott a bozótból. Egy szemétdomb volt, mielőtt rendbe tettük. Erre büszkék vagyunk, talán ez a kedvencünk” – meséli Gellért miközben társai virágokat, fenyőgallyakat helyeznek el a gondosan kitisztított sírhelyen. „Szeretjük ezt a munkát. Örülünk, hogy minőségi időt tölthetünk egymással, és közben ápoljuk a síremlékeket” – összegeznek.

„Nem úgy tekintünk rá, mint egy versenyre”

Hasonló jókedvvel viszonyul a kegyeleti munkához a János Zsigmond Unitárius Kollégiumból érkezett Lakatos Péter és Vremir Gábor is. Nekik 8 fős csapatjuk van, melyet 11. és 12.

osztályosok alkotnak, és elsősorban egykori unitárius püspökök és kollégiumi tanárok sírjait ápolják. „Legalább hetente egyszer kijönnek ketten öntözni, gyomlálni, és időnként közösen is jövünk. Mindenki szereti ezt a munkát, sok időt töltünk együtt, barátságok születnek. Nem úgy tekintünk rá, mint egy versenyre, inkább önkéntes foglalkozás” – mondják. Gábor azt is bevallja, hogy hosszú ideig nem is volt tudomása arról, hogy valójában versenyen vesz részt. „Csak jöttünk, dolgoztunk, és írtuk a munkanaplót. Mert jó ezt csinálni. Nem azért csináljuk, hogy nyerjünk” – foglalja össze a mozgalom lényegét. Melynek keretében a fiatalok nemcsak kétkezi munkát végeznek, az általuk gondozott sírokban nyugvók élete, tevékenysége iránt is kutakodnak. Önkéntes munkájuk révén tehát nemcsak nagyjaink sírhelye lesz rendezett, emléküket is fennmarad a fiatalok körében.

PAP MELINDA

papmeli@yahoo.com

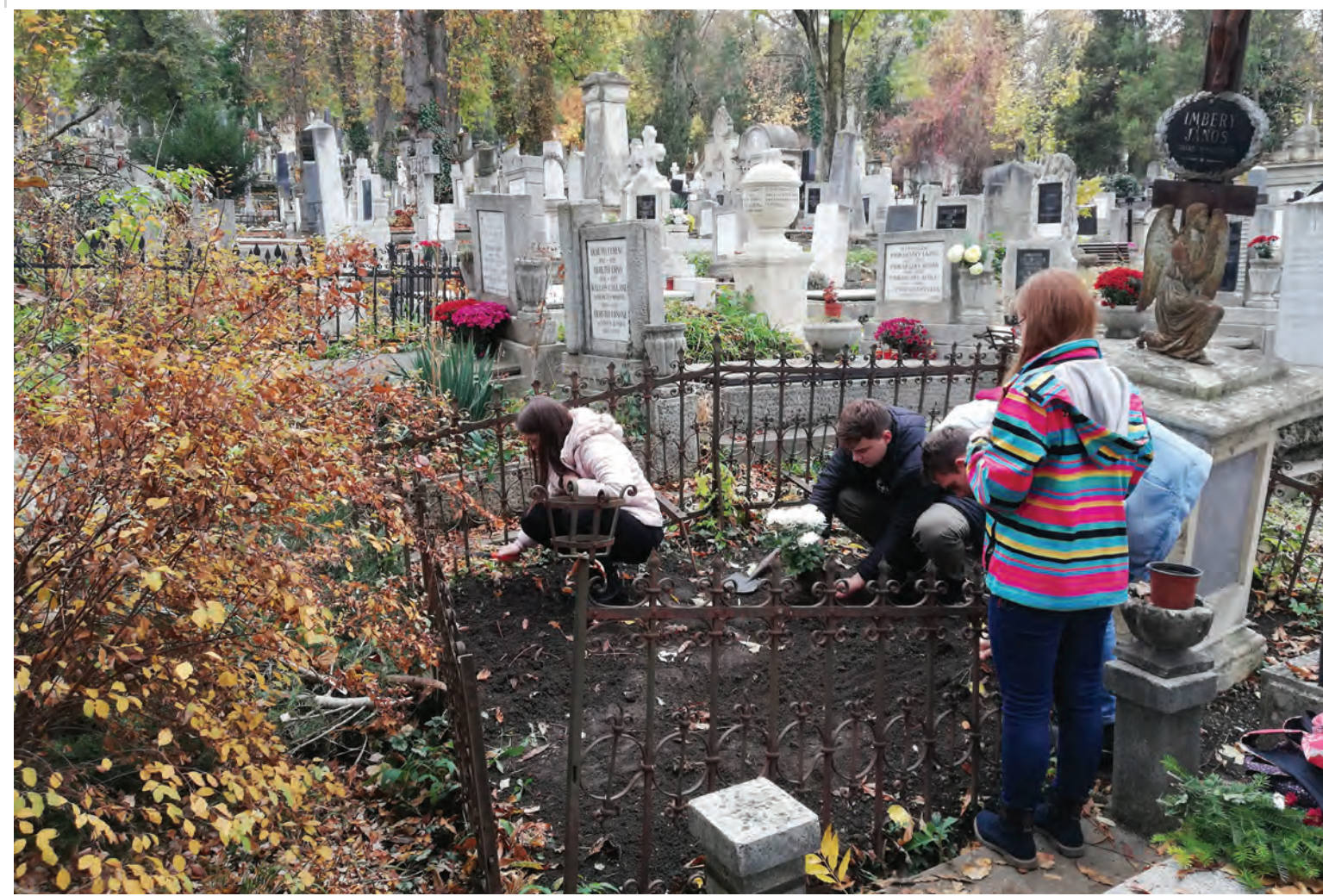
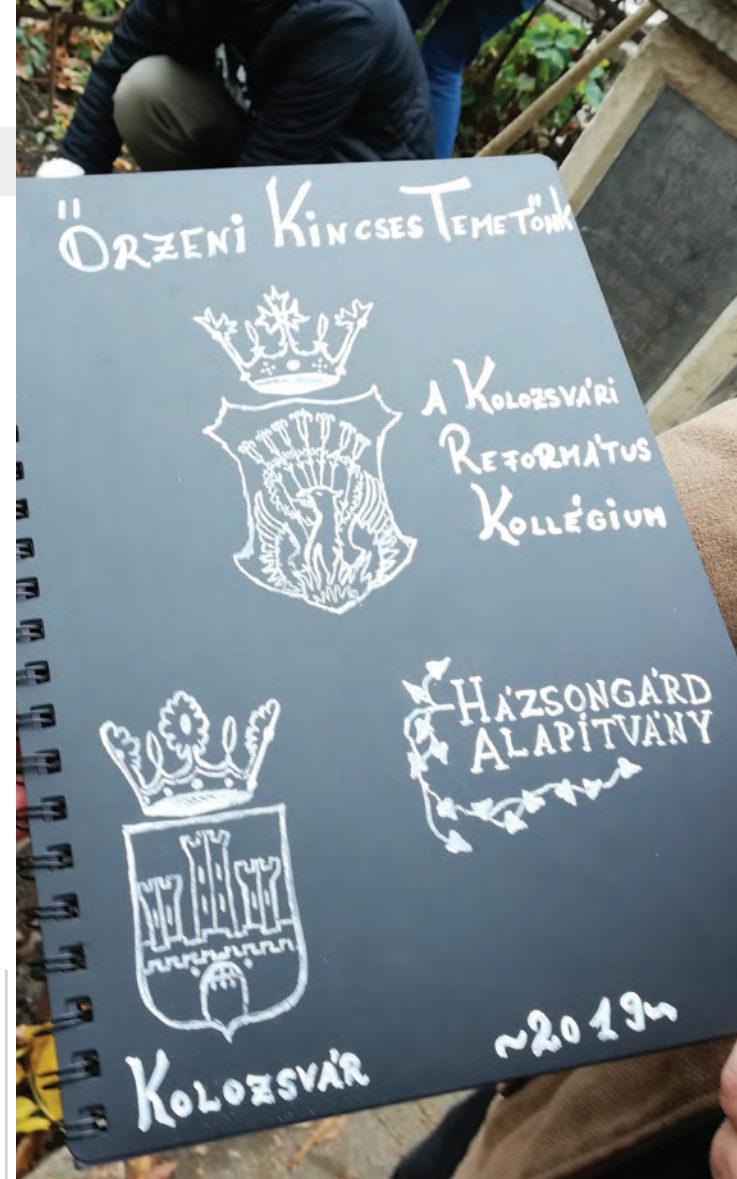

„Őrzeni kincses temetőket” – sírokat gondoznak a diákok

FOTÓK • PAP MELINDA

Demeter Erzsébet, a Maros megyei Jedden dolgozó óvónő a vidéki oktatásról, a felzárkóztatásról

Elsősorban bizalmi alapra van szükség

Demeter Erzsébet Jedden óvónő, Marosvásárhelyről ingázik 2007 óta. 2000-ben végzett a székelyudvarhelyi képzőben, és azóta óvónőként dolgozik. Elmondása szerint tanárnak készült, de miután a tanári hivatást is kipróbálta, véglegesen visszatért az óvodába. Korábban Havadon dolgozott öt évet, majd jött egy év megszakítás, amikor tanári állást vállalt, kipróbálva magát tanárként is. Majd egy évet Nagyernyében dolgozott az óvodában, és végül Jedden állapodott meg. Marosvásárhelyről ingázik, ami nem megterhelő, hiszen óránként indul járat a város szomszédságában lévő faluba.

– *Hogyan lett óvónő?*

– Mindig tanítónő akartam lenni, ezért mentem a tanítóképzőbe anno, mikor 14 éves voltam. Mikor a vége felé jártunk, már tanár akartam lenni. Akkoriban nem volt lehetőségem egyből egyetemre menni nappali szakra, tudtam, hogy dolgoznom kell. és távoktatásra mehetek. Gondoltam, elmegyek óvodába tanítani, mert ott viszonylag kevés a munka – akkor még így gondoltam – aztán közben elvégzem az egyetemet. Ez így is történt, Kolozsváron elvégeztem a történelem szakot, lediplomáztam. Otthagytam az óvodát, hogy elmenjek tanárnak, versenyvizsgázzak. Ott szembesültem azzal, hogy ahhoz, hogy versenyvizsgázhassak egy tanári állásra, le kell mondanom az óvónői címzetes állásomról, hiszen az nem lehetséges, hogy valakinek két címzetes állása legyen. Na de én akkorra már nagyon megszerettem az óvodai munkát, hát úgy döntöttem, nem mondom le, hanem elmegyek próbából helyettesítő tanárnak egy évre. Ugyanabban az iskolában, Havadon üres volt a történelemtanári katedra, versenyvizsgával nyertem el a helyettesítői állást és egy évig tanítottam. Érdekes tapasztalat volt.

– *Nem gondolt arra, hogy folytassa?*

– Az történt, hogy megismerkedtem a férjemmel, beköltöztem Vásárhelyre,

innen ingáztam Havadra. Jött a következő tanév, és megint kellett volna versenyvizsgázni. De az óvónői állásomról sem akartam lemondani, meg féltem is, hogy mi lesz, ha nem sikerül a tanári vizsga, hiszen elég kevés történelemtanári hely volt abban az évben, és nagyon sokan voltunk. Helyettesítői állás pedig nem volt a közelben. Atdam még egy évet magamnak, helyettesítő óvónőként Ernyében dolgoztam. Akkor döntöttem el végleg, hogy óvónő maradok. És nem bántam meg azóta sem. Örülök, hogy kipróbáltam magam tanárként is, mert így nem kell azon gondolkodnom, hogy vajon milyen lett volna.

– *Nem szeretett volna bejönni a városba, és itt dolgozni óvónőként?*

– Nem, határozottan nem. Mert ha nem itt, a lakókörnyezetemben van az az óvoda, hanem a város másik felében, akkor épp úgy kellene ingáznom, mint most. Ugyanakkor teljesen más vidéken tanítani, és más városban.

– *Mi miatt más vidéken tanítani?*

– Más a környezet, másak az emberek, a problémák is. Megvan mindkettőnek a szépsége és a nehézsége is. Inkább úgy fogalmaznék, hogy megszoktam azt, hogy vidéken tanítok. Megtanultam az ottani emberekkel kommunikálni, velük együtt gondolkodni, a nehézségeikbe belelátni, átérzeni azokat. Úgy érzem, ez közelebb áll hozzám, a személyiségemhez. Amiatt is más, hogy ott még mindig zárt közösség él, amelynek tagjai ismerik egymást. Ha beíratnak egy kisgyereket az óvodába, és elhozzák első nap, nincsenek túl nagy nehézségek a beszoktatásával, hiszen nagyjából mindenkit ismer, aki odajár.

– *Mostanában jellemző, hogy sok szülő faluról naponta behozza a kisgyereket a városi óvodába. Ezt hogyan látja az, aki ott tanít?*

– Két oka is van, amiért behozzák, ahogy tapasztalom. Az egyik, talán a legfontosabb, hogy nálunk, Jedden csak

déli óvoda van, nincsen napközi. A legtöbb dolgozó szülőnek ez nem felel meg, hiszen ki kell vinni 12-kor a gyereket, haza kell vinni, vagy legalábbis valakire rábízni. Akinek munkahelye van, az nem tudja ezt megoldani. Van egy másik réteg, amely azért hordozza a gyereket a városi óvodába, mert nem akarja, hogy a roma gyerekekkel járjon egy helyre. Inkább vállalja, hogy a három-négy éves gyereket minden reggel autóbá ülteti, és Marosvásárhelyre viszi. De van példa arra is, hogy a család megengedhetné magának, hogy Vásárhelyre ingáztassa a gyereket, de mégis a jeddi óvodát részesítik előnyben. A szülő azt tartja fontosabbnak ebben az esetben, hogy a gyereke ott járjon óvodába, ahol laknak, az ottani környezetet, közösséget kedveli inkább. A gyerekek ebben az esetben úgy szocializálódnak, hogy látják, tudják és elfogadják, hogy sokféle ember van, a gyerekek is sokfélék, vannak szegényebbek is, de ők is számítanak. Viszont egyre kevesebben választják a falusi óvodát.

– *Annak, hogy egyre több gyerek jár városban oviba, mi a hozadéka a csoportlétszám alakulására nézve?*

– Az óvodában három óvónő tanít átlagosan 60 gyereket. Csoportonként átlag 20 gyerek, nekem 18 tanítványom van a csoportomban az idei tanévben. Hogy megszűnhet-e az óvoda? Nem látom ennek a valós veszélyét, mert nagyon sok a faluban a roma család. Jelenleg az óvodába járó gyerekek nyolcvan százaléka roma. Utánpótlás pedig a részükről mindig van. Ami a veszélyt jelenti, hogy a magyar gyerekek létszáma egyre csökken. Viszont most van egy új óvodánk. A régit ugyanis felújították, és ott jövőtől napközit szeretnének működtetni. Azt szeretnék, hogy az egyik csoport csak napközis csoport legyen. Igény van rá, és aki megengedheti, hogy fizessen az étkeztetésre, lehet, hogy ezt venné igénybe. Ettől várja a falu előljárósága, hogy azok a szülők, akik most a városba ingáztatják

gyerekeiket, visszatérnek a faluba, visszaíratják ide a kicsiket. Ennek nem látom valós esélyét, mert aki már kiválasztott egy városi óvodát, és a gyereke azt megszokta, nem hiszem, hogy onnan elhozná. A cigánygyerekeket is be kell íratni, be kell fogadni őket is, hiszen idetartoznak.

– *Honnan tudják tanév elején, hogy hány gyerekre számíthatnak?*

– Falun nem jönnek iratkozni a szülők, nem íratják be gyerekeiket az óvodába, mint városon. Legalábbis Jedden ilyen nincs. Ezért mi indulunk el, és keressük fel a családokat, házról házra járunk. Minden év novemberében szoktunk egy úgy-mond népszámlálást végezni a faluban, ami azt jelenti, hogy nemcsak mi, óvónők, de a tanítók és a tanárok is együtt kimegyünk, és összeírjuk az abban az évben született gyerekeket. Van egy kimutatásunk, adatbázisunk, hogy melyik évben hányan születtek, hány gyerekre lehet számítani az elkövetkező tanévben. A listák alapján megyünk megint márciusban, hogy felírjuk őket a következő tanévre. Nagyon kevés szülő van, aki jön, és beírja, a roma közösségből szinte senki nem jön. Bekopogunk, elkérjük a születési bizonyítványukat, lefénymásoljuk, visszavisszük.

– *Elmondják, hogy miért fontos az óvoda, miért jó, ha odajárnak a kicsik? Vagy erre nincs szükség?*

– Dehogyan nincs. Mondjuk könnyebb azokkal, akiknek van már iskolás vagy nagyobb óvodás testvérük. De most már mindenkit ismerünk a faluból, és minket is ismernek a szülők. Azért is jár az oviba több cigánygyerek, mert kialakult a bizalom irántunk. Ugyanis bizalmi alapra van szükség előbb, hogy ránk merjék bízni a gyerekeiket.

– *Szívesen fogadják, amikor elindulnak házról házra? Mik a tapasztalatai?*

– Igen, ilyen téren nincs gondunk. Évek hosszú során kialakítottuk ezt a bizalmi, jó kapcsolatot. A cigányok az élet legtöbb területén ugyanis azt tapasztalják, hogy kisebbségként hátrányos helyzetbe kerülnek. Mi egyenrangú félként viszonyultunk hozzájuk, amit ők értékelnek is.

– *Beiratkoztak, beírták a gyerekeket – ez megvolt. Utána megkezdődik a tanév, és járnak is rendszeresen?*

– Az elején jönnek, szeptember–október jó hónap. De aztán ha beáll a rossz idő, le-lemaradoznak. Van a mélyszegénységben élők rétege, ők embertelen körülmények között laknak, nem dolgoznak, se ruhára, se cipőre nem telik, éppen csak élelemre. A gyerekeket mi a kollégáimmal együtt ruházzuk, odahordjuk a saját gyerekeinktől maradt ruhákat. Az ilyenek közül aztán akad, akit eltanácsolunk, mert piszkosan hozzák, nem fürdetik. Volt eset, hogy mi mosdattuk meg reggel a gyereket, tiszta ruhába öltöztettük, de másnap

– Ha csak egy mondatban fogalmazhatnám meg: a kicsit neveltem, a nagyot oktatom. Helyettesítőként líceumban is dolgoztam, az is nagyon tetszett. Azok a gyerekek már szinte felnőttek, másként lehet velük beszélni, érdekes dolgokat átadni. Ez is nagyon szép dolog, hogy ismeretet adok át a gyerekeknek, olyasmint, ami engem is érdekel, és megpróbálom velük is megszerettetni azt. Ennek is megvan a szépsége, viszont a kicsiknek olyasmint taníthatok, amit tőlem hallanak először. Például megkötni a cipőfűzőjét,

Demeter Erzsébet óvónő: „megtanultam a vidéki emberekkel kommunikálni, velük együtt gondolkodni, belelátni a problémáikba”

már piszkosan jött megint. Más esetekben azonban a gyerekeket igyekeznek tisztán járatni. Az egyetlen szabály, hogy tisztán várjuk el a gyerekeket, hogy úgy hozzák az óvodába, hiszen mások is járnak oda, alkalmazkodni kell mindenkinek.

– *Szoros kapcsolatban vannak az iskolával is. Köztudott, hogy aki nem járt oviba, sokkal nehezebben alkalmazkodik az iskolához.*

– Jedden úgy van most, hogy körülbelül fele-fele arányban vannak, akik jártak óvodába, és akik nem. Sajnos azt is el kell mondani, hogy az óvodába járó magyar gyerekek többségét már a városba viszik iskolába. Pedig jól felszerelt iskola van, tapasztalt, jól felkészült tanerővel. Aki nem járt óvodába, azzal külön kell foglalkozni, nagy a szakadék azok között, akik jártak, és akik nem.

– *Tanári pályára készült, ki is próbálta magát tanárként. Mennyiben más kicsikkel foglalkozni, mint nagy gyerekeket egy adott tantárgyra tanítani?*

megmosni helyesen a kezét, nagyon alapvető dolgokat. Ugyanakkor őszinték, és könnyen hozzá tudnak férkőzni az ember szívéhez.

– *Az óvónői munka azonban nem csupán a gyereknevelésből áll. Sok a papírmunka is.*

– Az óvodai tanterv konkrétan leírja, hogy mit kell tudnia a gyerekeknek. A munkatervet mi hetekre előre írjuk, vagy projekteket írunk, ami egy héttől öt hétig terjed. Rengeteg oldal, a célkitűzések is több oldal. Nagyon sok időt felemészt. Rengeteg fölösleges dolgot kell felfeztetni oda. Magyarul írjuk a munkatervet, románul a hivatalosat. Viszont az a jó ebben a munkában, hogy nincs két egyforma nap. Nyilván minden gyerek más, és minden gyereknek más minden napja. Ezért nincs rutin, minden nap egy új kihívást jelent.

ANTAL ERIKA

antalerika@yahoo.com

Természeti nevelés, avagy amit minden pásztorgyerek tudott

Alighanem még a csokiimádók sem tudják: a kakaót a beporzásában segítő denevérnek (is) köszönhetjük, amely egyáltalán nem vak, és ma már nem kapaszkodik meg a hajunkban. Ilyen érdekességeket tudhatunk meg a NECC játékos természetismereti foglalkozásain Kolozsváron.

Az sem baj, ha rég kinőttünk már az iskolapadból, hiszen a két éve Kolozsváron megalakult NECC (Nature Education Community Center) játékos rendezvényén sokat tanulhattak, és jól szórakoz-

tanítás általános elterjedését, ám egyre több tanító-tanár igyekszik gyakran alkalmazni ilyen pedagógiai módszereket, és szakmai csoportok sietnek segítségükre interaktív oktatási programok megalkotásával. Ezerarcú természet csodái néven ilyen tudományos játszóházat működtet többedmagával Macalik Kunigunda, a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Biológia és Geológia Karának tanára, valamint immár két éve a kar egykori diákjaival, jelenlegi mesterképzőseivel együtt létrehozták a NECC-et. Ez a szakmai társaság a természet változatosságát hirdeti, célja a szemléletformálás és a tudomány-népszerűsítés természetismereti foglalkozásokon keresztül, ahol fontos szerepe van a játszó tanulásnak. Amint Macalik Kunigunda elmondta, hitvallásuk megismerni, megszeretni és megvédeni a természet lenyűgöző csodáit. Ehhez igyekeznek olyan módszereket kialakítani, amelyek segítségével nemcsak a bal agyféltekés racionális gondolkodás révén ismerjük meg a környezetünket, hanem használjuk a jobb agyféltekénket, és az érzelmi intelligencia által is megtapasztaljuk a természet gyönyörűségeit.

Változatos módszerekkel próbálják felkelteni a figyelmet a növény- és állatvilágra, olyan banális ismeretek átadásával, amelyeket harminc évvel ezelőtt minden pásztorgyerek tudott, de ma már nem tanítják, sokszor még a biológusok sem ismerik.

Miért surrog a kuvik szárnya?

A NECC játékos tudomány-népszerűsítő foglalkozásai interdiszciplináris jellegűek, a természet gyönyörűségeinek ismertetése alkalmával felkutatják az összefüggéseket, átkapcsolnak történelemre, számtanra, de akár irodalomra is. Akár

népdalban is ismerkednek a halakkal, pl. „Hej halászok halászok / Mit fogott a hálótok? / Nem fogott az egyebet, / Piros szárnyú keszeget”. Szociológiai és történelmi ismereteket egyaránt közvetít a hangyatársadalmak vagy méhkaptárak szerveződése, a rovarok lábainak számolásával pedig alapvető matematikai műveleteket is gyakorolhatunk.

A sok információt társasjátékokba építik, ezek közül többet is elhoztak az októberi foglalkozásra. A leglátványosabb ezúttal a körkörös horgolt színes terítő volt, amelynek közepén 2019 kétéltűje, a foltos szalamandra trónolt, a csoportokat alkotó játékosoknak a szalamandrához kapcsolódó kérdések megalkotásával és helyes megválaszolásával kellett a hatalmas terítő széléről a különböző szín-sávokon át haladva a szalamandrához eljutniuk Szabó Csilla játékvezető irányításával. A kérdésalkotáshoz és a válaszokhoz a játékosok felhasználhatták a teremben rendelkezésre álló könyveket, szórólapokat stb., volt szaladgálás, olvasás, sugdolózás és örömteljes kuncogás a sikerélmények mellé. Kiderült a szalamandráról, hogy egyesek csíkosak, mások foltosak, megtudtuk róla, hogy kétéltű – lárvája a vízben él, de a kifejlett példány nem létezhet a vízben, és a gyerekek még egy órával később is vígan fújták a frissen megfőtt újdonságokat. A legszebb az egészben pedig az, hogy ebben a játékban a szalamandra tetszés szerint tulajdonképpen bármivel helyettesíthető, amiről éppen tanulni-tanítani szeretnénk. Az est résztvevői – gyerekek és felnőttek – külön csoportokat alkotva látogatták a négyféle foglalkozást. Pénzes Jankánál megtudtuk, hogy az év vadvirága, a magyar zergevirág igazi csapatjátékos: a növénynek a virágai tulajdonképpen

Ember és Természet Kollégium
Kolozsváron

tak gyerekek és felnőttek egyaránt, a Györkös Mányi Albert-emlékház Ember és Természet Kollégiuma tizedik évadának megnyitóján.

A harmadik évezredre már széles körben elfogadottá vált: tapasztalva, játszva sajátítható el maradó tudás, a monoton magolásra számító egyhangú lekediktálás unalmas, és nem hatékony, nemcsak a gyerekek felejtik el rövid időn belül. Az oktatási rendszer egyelőre mégsem teszi lehetővé az interaktív

a szirmai, a szélén található nyeles virágzat szerepe a virág felületét növelve a közepén található csöves virágokhoz vonzani a beporzókat. Aztán a kuvik tollát vehettük szó szerint górcső alá. Megtapogattuk, és szemügyre vettük többféle madár szárnytollát, és megtudhattuk, miért repül olyan surrogó hangon a kuvik, majd a magyarázatot apró, de erős nagyítókkal meg is figyelhettük: tollának egyes szálait szabad szemmel nem is látható pihék borítják. A foglalkozás végére persze sikerült alaposan szétzilálni a mintatollakat, sajnos nem volt kéznél egy hozzáértő finom csőr, hogy helyrehozza...

Ürge a zsebben, ürge a versben

Rés Katalin asztalát foltvarrások terítő borította, amely ezúttal inkább csak a dekoráció szerepét töltötte be, de akár játszani is lehetett rajta. A terítőn kialakított „zsebek” jelölték az ürgék, vakondok föld alatti odújának bejáratát, a terítőn kialakított „pályán” különféle játékszabályokkal végig lehetett vinni az ennivalót. A terítő pompája most nem érvényesült igazán, hiszen rajta kártyák, színes képek, spárgával körbetekert befőttesüvegek sorakoztak, amelyekből egyszerű vagy találos kérdések, netán pluszinformációk kerültek ki, amelyek segítettek eljutni a megfejtéshez, az adott állat azonosságának megállapításához. Az ürge kapcsán elővehettük Petőfi Sándor *Arany Lacinak* című költeményét, amelynek főszereplője a szegény kis ürge, aki egy darabig tűrte, hogy vízzel öntötték tele föld alatti lyuklakását.

Sok érdekességet megtudtunk a földi kutyáról és a vakondról, például azt is, hogyan állapíthatjuk meg, hogy kertünkbe egyik vagy másik költözött be: a vakond véletlenszerűen túrja halmait, míg az egyébként sokkal ritkább földi kutya sorban, egy vonal mentén.

Jó barátunk, a „rágalmazott” denevér

A gyerekek csoportjait érthető módon különösen érdekelte a denevér, Rés Katalin pedig azzal kezdte, hogy egész sor tévhitet megvizsgált a tanoncokkal. Kiderült, hogy a denevér nem vámpír, nem szívja az emberek véré, a meleg vérű állatokból táplálkozó fajták Amerikában élnek, ők sebet ejtenek, és a kicsordul

vért nyalogatják, annak érdekében pedig, hogy a lakomát meghosszabbítsák, nyáluk drakulinnak nevezett véralvadást gátló anyagot tartalmaz. A denevér nem vak, egyes fajták jobban, mások gyengébben látnak, ám mivel éjszakai állatok, a sötétben ultrahangok segítségével közlekednek, innen ered a vakságukkal kapcsolatos tévhit. A hajunkba gabalyodásuknak is akad némi alapja, Rés

Janus Pannonius és a mandulafa

A 2019-es év európai fája, a pécsi mandulafa Janus Pannonius alakjához köthető, aki a 15. században verset írt *Egy dunántúli mandulafáról*, a városban az örök megújulás különleges szimbólumává vált csavarodott törzsű öreg növény tanulmányozásakor például irodalommal is foglalkozhatunk. Macalik Kunigunda különféle csonthéjasokat mutatott, láttunk

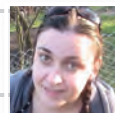

Macalik Kunigunda biológiát oktató egyetemi tanár szerint fontos a szerepe a játszva tanulásnak, ugyanakkor meg kell tanítani szeretni és védeni a természet csodáit

Katalin azt mesélte, hogy a kora újkorban használt hatalmas fehér parókákba olykor akár bele is akadhatott a denevér, ugyanis az izzadság semlegesítéséért bőkezűen használt rizspor elnyelte az ultrahangot, így a denevérek nem észlelték az akadályt. (Mellesleg az állandóan illatosított, rizsporozott, viaszolt parókák a kor hiányos higiéniai szokásai miatt a parazitafertőzések melegágyai lettek, a tetvek mellett akár lepkék, egerek is tanyát ütöttek bennük.) Igazán meglepő volt megtudni, hogy a denevér beporzó, vagyis olyan szerepet lát el, mint a méhek, neki köszönhetjük a banánt, avokádót, agavét, kakaót, és nem kell féltanünk tőle a padláson tárolt szalonnát, a tévhitel ellentétben nem eszi meg. És ha ez még nem lenne elég: Európa legnagyobb denevérkolóniája éppen Erdélyben lakik, a torockói barlangokban.

szilvماغot, sárga- és őszibarackmagot, cseresznyemagot mandulából a gyerekek haza is vihetek. A szakember elmondta, két generáció alatt gyökeresen megváltozott az anyagi környezetünk, a mai negyvenesek nagyszüleinek használati eszközei a ruháktól a háztartási tárgyakig mind természetes anyagokból készültek, de ma már szinte minden műanyagból van. Eltávolodtunk a természettől, ha ezt fokozzuk, nincs jövőnk, mondta a biológus, ezért is tartják fontosnak ezeket a foglalkozásokat, amelyeket igényelni is lehet. A NECC csapatával a Nature Education Community Center nevű Facebook-oldalon léphetünk kapcsolatba.

KEREKES EDIT
keredit@yahoo.com

Merre tovább, erdélyi magyar szakoktatás?

Az erdélyi magyar szakoktatás helyzetéről és jövőjéről tartott konferenciát a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége október 4–5-én Kézdivásárhelyen, a Gábor Áron Szakközépiskolában. A szakképzés aktuális kérdései című rendezvény moderátora dr. Köllő Zsófia, az RMPSZ programigazgatója volt, a résztvevőket Papp Sándor, a Gábor Áron Szakképző Líceum igazgatója, ezt követően Burus-Siklódi Botond RMPSZ-elnök, Gyenge Edit, az oktatási minisztérium kisebbségi oktatásért felelős államtitkárságának tanácsosa, valamint Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő köszöntötte – olvasható az RMPSZ közleményében.

A tehetség nem a képességeken, hanem a belső hajtóerőn múlik, amelynek megjelenésében a környezeti feltételeknek (például az oktatásnak) van nagy szerepe.

A tehetség mint belső hajtóerő

Dr. Gyarmathy Éva, az MTA TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa Tehetséggondozás a szakképzésben – kettős kihívás címmel tartott előadásában hangsúlyozta, hogy a tehetség nem a képességeken, hanem a belső hajtóerőn múlik, amelynek megjelenésében a környezeti feltételeknek (például az oktatásnak) van nagy szerepe, ezért amennyiben csupán az eleve tehetségesnek tartott, jól fejlődő diákokra irányulnak a tehetséggondozó programok, a tehetségesek egy számottevő csoportja kimarad ezekből. Mandák Csaba (Innovatív Pedagógiai Műhely Nonprofit Kft.) az iskolaelhagyás, lemorzsolódás okairól beszélt, és

arról, hogy hogyan lehetne ezeket az okokat megszüntetni. Kiemelte, hogy az iskolát, a szakképző intézményt olyan helyé kell tennünk, ahonnan nem vágnak el a tanulók, ahol otthon érzik magukat, jó gyakorlatokat ismeretett, amelyek segítségével megtartó tanulási környezetet lehet kialakítani a diákok számára. Dr. Harangus Katalin, a Sapientia EMTE tanárképző intézetének munkatársa a romániai és ezen belül a magyar tannyelvű tanárképzés feltételeit ismertette, majd a Sapientia egyetemen folyó mérnöktanárképzésről beszélt. Csont Zsuzsanna, a Hargita Megyéért Egyesület elnöke a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. mint főpályázó, a magyarországi InterRegio Fórum Egyesület, a szlovákiai Szövetség a Közös Célokért és a Hargita Megyéért Egyesület partnerségével megvalósuló Entrepreneur+ projektet mutatta be Vállalkozói készségek fejlesztése m-learning tananyag segítségével című előadásában.

A szakképzésben tanuló diákok motiválása

A plenáris előadások után a konferencia résztvevői két csoportban tekinthették meg a Gábor Áron Szakképző Líceumot, amely egy Európai Unió által támogatott projektnek köszönhetően felújított épületegyüttessel, korszerű szakkabinetekkel és szaklaborokkal várja a tanulni vágyó diákokat, elszállásolási és étkezési lehetőséggel, felszerelt előadótermekkel képes biztosítani nagyszabású rendezvények lebonyolítását is. Az iskolalátogatás keretében robotikai bemutatót is megtekinthettek az érdeklődők, majd az iskola diákjainak fakitermelési tanszimpoziumát, szakmai tudásuk verseny formájában történő bemutatását láthatták. Szombaton három szekcióban folytatódott a foglalkozások. A Tehetséggondozás a szakképzésben témájú beszélgetést dr. Bálint Emese,

a csíkszeredai Sapientia munkatársa vezette, aki összefoglalójában a szakképzésben tanuló diákok megfelelő (nem feltétlenül anyagi, hanem folyamatos mentorálásban, megerősítésben megnyilvánuló) motiválásának, a szakiskolások nyelvi akadályai csökkentésének, a szakképzés társadalmi értékelése növelésének szükségességét emelte ki. Ennek érdekében a szekció résztvevői többek között a hasonló tantárgyakat oktatók együttműködését, a jó gyakorlatok megosztását, a különböző pályázati lehetőségek kihasználását javasolták.

Jelenleg a diákokból (akik külföldben gondolkodnak) és a vállalkozókból (miért képezzen szakembereket, akik majd úgyis elmennek külföldre dolgozni) hiányzik a motiváció, ugyanakkor látni kell, hogy a szakoktatás és a vállalkozói szféra együttműködése elengedhetetlenül szükséges, és mindkét fél közös érdeke. A szekcióvezető ennek az együttműködésnek a fellendítése érdekében sorolt fel javaslatokat, kiemelve azt is, hogy a szakoktatást az ipar hordozza.

A szakoktatás és a vállalkozói szféra együttműködése

Az iskolaelhagyás, lemorzsolódás megelőzését szolgáló programok, kezdeményezések megismerését célzó szekciót Bartolf Hedwig Hargita megyei

tanfelügyelő vezette, összefoglalójában felhívta a figyelmet arra, hogy a lemorzsolódás, az iskolaelhagyás nemcsak iskolai, hanem társadalmi probléma is, és megoldása érdekében is társadalmi szintű összefogásra van szükség, illetve egy jól kidolgozott országos stratégiára. A legtöbb résztvevőt vonzó, Vállalkozások és oktatási intézmények együttműködése a szakképzésben című szekcióról Kristó Kinga, a Kovászna Megyei Kereskedelmi és Iparkamara munkatársa, a beszélgetés moderátora számolt be. Elmondása szerint jelenleg a diákokból (akik külföldben gondolkodnak) és a vállalkozókból (miért

tanügyminisztere november első napjában úgy nyilatkozott, „nem büntetné az ötös alatt teljesítő diákokat azzal, hogy szakiskolába kelljen járniuk” – szerk. megj.) Kiss Imre kiemelte, hogy az ötös átlag a képességi vizsga eredményeit és az 5–8. osztályos általánost beszámítva kell hogy meglegyen, így olyan diákok is elérhetik ezt az átlagot, akik a képességvizsgán egyik tantárgyból sem kapták meg az átmenő jegyet. A rendelet sok kérdést vet fel, többek között azt is, hogy a képességvizsga három tantárgyból megbukó, de a négyéves átlag-

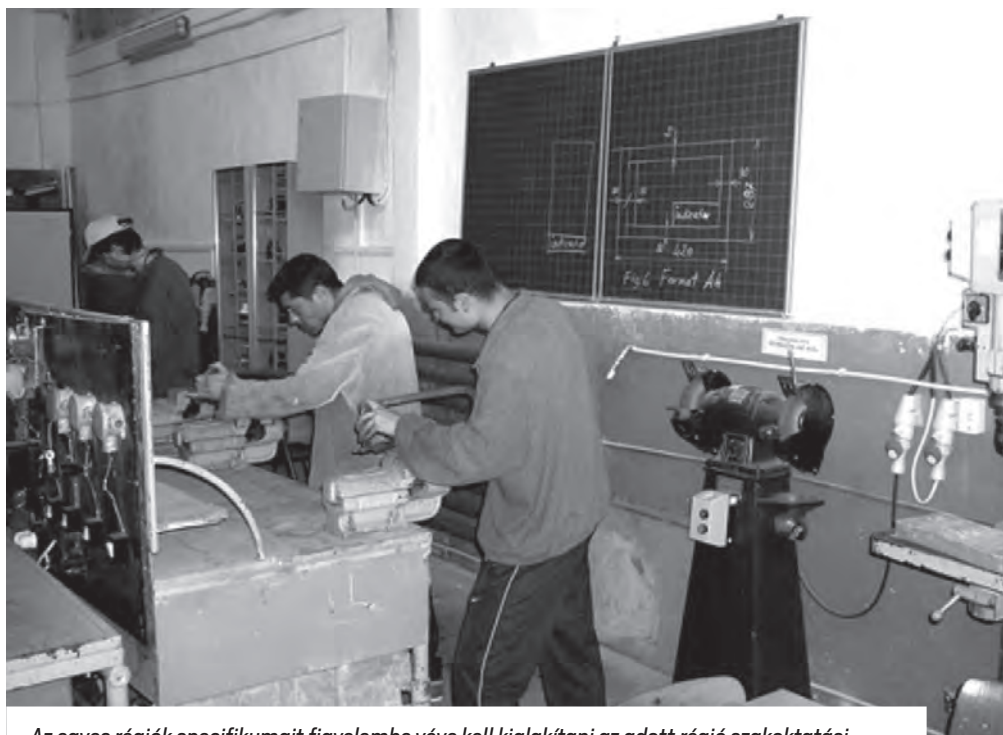
líceumból kieső diákok nélkül nem lesz elegendő a létszám elméleti osztályok indítására a jó eredményt elérő tanulók számára sem. Becsek Éva, a kovásznai Kőrösi Csoma Sándor-líceum igazgatója a társadalom felvilágosítását és a már 7–8. osztálytól kezdett pályaaorientáció fontosságát emelte ki, amelynek főként a szülőkre kell irányulnia. Toró Tibor a Bálványos Intézet által végzett elemzésről beszélt röviden, megemlítve azt is, hogy nincs második lehetőség a képességvizsgára, egyetlen vizsgaalkalom dönt arról, hogy hová jutnak

A lemorzsolódás, az iskolaelhagyás nemcsak iskolai, hanem társadalmi probléma is, és megoldása érdekében is társadalmi szintű összefogásra van szükség, illetve egy jól kidolgozott országos stratégiára.

képezzen szakembereket, akik majd úgyis elmennek külföldre dolgozni) hiányzik a motiváció, ugyanakkor látni kell, hogy a szakoktatás és a vállalkozói szféra együttműködése elengedhetetlenül szükséges, és mindkét fél közös érdeke. A szekcióvezető ennek az együttműködésnek a fellendítése érdekében sorolt fel javaslatokat, kiemelve azt is, hogy a szakoktatást az ipar hordozza, az egyes régiók specifikumait figyelembe véve kell kialakítani az adott régió szakoktatási kínálatát vállalkozások, szakképző intézmények, szakemberek közös gondolkodása eredményeként.

Sok kérdést felvető rendelet

A konferenciát pódiumbeszélgetés zárta Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő moderálásával, szó esett a 2020–2021-es tanévtől érvényes korlátozás hatásairól, ennek értelmében az ötös átlag alatt teljesítő nyolcadikosok csak szakiskolában folytathatják tanulmányaikat. (a Ludovic Orban vezette új

Az egyes régiók specifikumait figyelembe véve kell kialakítani az adott régió szakoktatási kínálatát vállalkozások és szakképző intézmények közös gondolkodása eredményeként

gal az ötöst elérő diákoknak tényleg az elméleti oktatásban kellene-e továbbtanulniuk, illetve hogy a rendelet erősíti-e a szakiskolákat, vagy még inkább elmélyíti az elméleti és szakmai képzés közötti szakadékat. Várad Izabella, a nagybányai Németh László Elméleti Líceum igazgatója, Antal Attila, a beszercei Andrei Mureșanu Főgimnázium igazgatóhelyettese és Iliescu Júlia, a temesvári Bartók Béla Elméleti Líceum igazgatóhelyettese a rendelet várható hatását a szórvány szempontjából ismertették, kiemelve, hogy az a szórványban minden gyermek jövőjét veszélyezteti, hiszen az alacsony gyermeklétszámok miatt az elméleti

be a diákok, és a szakiskoláknak sem jó, ha az elosztás eredményeként olyan diákok érkeznek hozzájuk, akik máshol mást szeretnének tanulni. Szó esett arról is, hogy az elemzések, kutatások végzését nehezíti, hogy a szükséges információk egy része nem elérhető, ezért az elemzések nem támaszkodhatnak teljes körű adatokra. A konferencia megvalósulását Magyarország kormánya, a miniszterelnökség, nemzetpolitikai államtitkárság és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. 2015 a külhoni magyar szakképzés éve program folytatásaként nyújtott támogatása tette lehetővé.

ÖSSZEFOGLALÓ

Kárpát-medencei disputavetélkedőt tartottak Marosvásárhelyen

Fejleszteni a diákok vitakultúráját

November 8. és 10. között Marosvásárhelyen tartották a 40. Kárpát-medencei disputaversenyt. Ez alatt a három nap alatt a Maros Megyei Tanácscsal társszervezésben, a 7. Számú Általános Iskola szülőbizottsága segítségével fogadták a 7-es iskolában a Körtesi Sándor igazgató által koordinált, illetve a II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Teológiai Líceumban a Tamási Zsolt által vezetett disputa-klubok a Kárpát-medencéből érkező diákokat.

A nagy érdeklődés miatt az elődöntőket pénteken és szombaton tartották, a döntőt pedig vasárnap. A díjkiosztásra is vasárnap került sor a megyei tanács dísztermében. Az I. korcsoport (4–6. osztályos diákok) péntek délután vitáztott a 7-es iskola tantermeiben arról a tételmondatról, hogy „A városok főteréről ki kell tiltani az autós forgalmat”.

A 2. és 3. korcsoportokban regisztráltak (7–9., illetve 10–12. osztályosok) szombaton mérték össze vitakészségüket „A szelektív hulladékgyűjtést szigorítani kell” témakörben.

Tamási Zsolt ötletgazda és főszervező érdeklődésünkre elmondta, Magyarországon két évtizeddel ezelőtt indult a disputamozgalom. Ehhez kapcsolódott 2007-ben Marosvásárhely is. A marosvásárhelyi disputaklubok tizenkét éve minden évben részt vesznek a tavasszal és ősszel megszervezett országos, vagyis – amióta az erdélyiek is bekapcsolódtak – a Kárpát-medenceinek átnevezett versenyen. A hagyomány szerint a disputaklubok sorra szervezik a döntőket, amelyet Marosvásárhelyen 2013-ban szerveztek meg először, a következő alkalommal 2016-ban került volna a sor rájuk, de Tamási Zsolt az akkori körülmények miatt nem szervezhette meg. Várni kellett, hogy rendeződjön a katolikus gimnázium helyzete, így most, 2019 novemberében a 7-es iskolával együtt vállalták, hogy újra Marosvásárhely legyen az otthona a vetélkedőnek.

Érthetően, értelmesen érvelni

„Arra is nagyon vigyáztunk, hogy ne iskolai keretben, hagyományos osztálytermekben szervezzük, hogy az ideérkező diákok láthassák Marosvásárhely jellegzetesebb történelmi helyszíneit” – ismertette az ötletgazda, aki elmondta,

A negyedik, ötödik és hatodikos diákok is vitáztak a versenyen

hogy a megnyitót és a díjáadást a régi Városháza dísztermében tartották, a versenyek helyszínéül pedig a Kultúrpalota, a Köpeczi–Teleki ház, a Vármúzeum, a Vártemplom gótikus terme, a Teleki Téka, az unitárius egyház tanácssterme, a Keresztelő Szent János-plébánia díszterme és kriptája, a katolikus iskola klubja, a Bernády-ház szolgált. „Így gyakorlatilag, amíg a diákok vitáztak, és egyik helyszínről átmentek a másikra, egy rövid városnézésen is részt vettek, megismerhették Marosvásárhelyt” – hangsúlyozta a katolikus iskola igazgatója.

A csapatok a Karl Popper-vitamód-szernek megfelelően felváltva tagadó és állító pozícióból bizonyították vitakészségüket, valamint a témából való felkészültségüket. Egy vita 54 percet tesz ki, amelyben a játékosok a szerepüknek megfelelően, a megszabott időkeretben tiszteletben tartva beszélhetnek.

„Aki disputázik, az a saját személyiség-fejlesztésében tesz jelentős előrelépést, hiszen megtanul érthetően, értelmesen érvelni, nem vitatkozni, hanem vitázni a szó nemes értelmében” – foglalta össze a disputa lényegét Tamási Zsolt.

A marosvásárhelyi és marosszentgyörgyi résztvevők mellett Budapestről két iskolából, Debrecenből szintén két iskolából, továbbá Kecskemétről és Pécsről érkeztek általános iskolások és gimnazisták. „Tudunk róla, hogy Sepsiszentgyörgyön és Csíkszeredában is működnek disputacsoportok, őket is meghívtuk, de nem tudjuk, hogy az időbeosztás miatt, vagy miért nem jöttek. Reméljük, hogy a továbbiakban bekapcsolódnak ők is, hiszen Erdélyben van kultúrája a disputakluboknak” – mondta a főszervező. Marosvásárhelyen népe-sebb csoportok disputáznak, a katolikus gimnázium mellett a 7-es iskola klubja-ba több mint 50 diák jár hetente. Arról,

hogy magyarországi és erdélyi klubokon kívül léteznek-e disputacsoportok, nincs tudomásuk a marosvásárhelyieknek, akik igyekeznek népszerűsíteni e mozgalmat, ami inkább szájról szájra, baráti kapcsolatok révén terjed könyvekben, illetve a közösségi médiának köszönhetően kap nagyobb hírt.

Mederben tartani a disputát

A nyaranta megszervezett disputatáborban a diákok egy héten keresztül kipróbálhatják a vita módszereit azon belül, hogy melyik szerepben jobbak. A disputának ugyanis van első, második, harmadik beszélője, ezeknek teljesen más a szerepkörük. Az első nagyon jól fel kell vezetnie a teljes érvrendszert, a vitát mederben kell tartania, nagyon jól kell tudnia válaszolni a keresztkérdésekre, és ugyanakkor jókat kell tudnia kérdezni. A második játékosnak gyorsan kell ellenérveket megfogalmaznia, jól kell tudnia válaszolni a kérdésekre, és nagyon sok példával kell alátámasztania saját érvrendszerét. A harmadik játékosnak olyan alkatnak kell lennie, aki az egész vitát átlátja, a záróbeszédében pedig megpróbálja úgy összegezni az elhangzottakat, hogy a bírót meggyőzze, hogy az ő csapata győzzön.

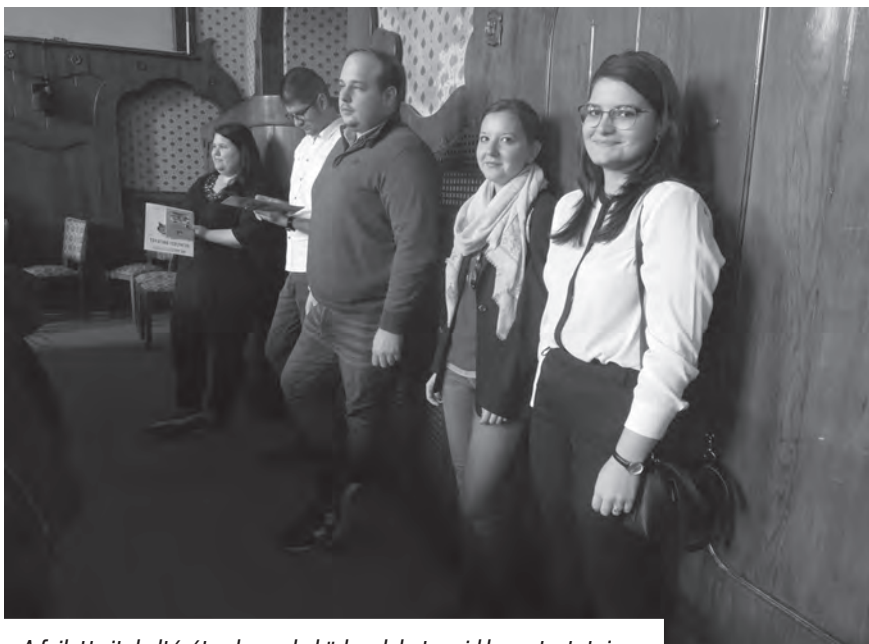
A vitamódszernek megfelelően az állító és a tagadó csapat részéről is három-három játékos szerepel. Van egy tételmondat, és a csapatok a vita előtt tudják meg, hogy abban a körben állítani vagy éppen tagadni fognak. Ezért kell úgy felkészülniük, hogy meg tudják védeni az álláspontjukat. Előre kell látniuk, hogy az ellenfél csapata milyen érvekkel készül, és többszörösét kell tudniuk az információknak, mint amennyit lehetőségük van elmondani. Egy vita összesen 54 perc, amelyben az első játékosok 6-6 percet, a második-harmadik játékosok 5-5 percet beszélhetnek. A keresztkérdésekre, amelyekre 4-5 alkalommal kerül sor, összesen 3-3 percnyi idejük van. A beszédek között, ha a csapatagok meg akarnak egy információt beszélni egymással, összesen 8 percnyi gondolkodási időt kérhetnek.

Vitázni a szó nemes értelmében

Nagy a jelentősége annak, ha valaki klubtag, és rendszeresen disputázik: erőteljesen fejlődik a személyisége, megtanul érthetően, értelmesen,

meggyőzően beszélni, érvelni. „Nem vitatkozni, hanem vitázni kell a szó nemes értelmében” – hangsúlyozta Tamási Zsolt. Azok számára, akiknek hosszú

Tamás, Kádár Botond, Vágási Tímea Katinka és Szabó Balázs Sámuel számolt be érdeklődésünkre a disputavetélkedőről. Abban valamennyien

A fejlett vitakultúrát sok munkakörben lehet majd kamatoztatni

távon jogi vagy politikai téren indul el a karrierje, mindenképpen fontos, rendkívül hatékony a vitakultúra. De akik teljesen más területen tanulnak majd tovább, azoknak is jót tesz a vitakészség fejlesztése, ennek a fajta kommunikációnak a gyakorlása. „Erre példa az a sok disputásunk, akik teljesen más irányban folytatták a tevékenységüket. De úgy érzem, közösséget teremt a disputázás, az országon belül vagy a határokon átvélő barátságok szövődnek” – magyarázta a szervező. Ezzel magyarázta azt is, hogy a vetélkedőn nem történik meg soha az, hogy valaki nincs megelégedve a helyezéssel, elismerik, hogy a másik csoport jobb volt, tanulnak egymástól, folyamatosan fejlődnek. „Nagyon örülök, hogy mi Marosvásárhelyen a disputakezdeményezés tagjává váltunk, és hogy már 12 éve részt tudunk venni ebben a tevékenységben” – tette hozzá.

A családban is kamatoztatható a vitakultúra

A marosvásárhelyi versenyzők és díjazottak közül az esemény végén Tamási Csenge, Dóczi-Keresztesi Anna, Miholcsa Szilárd Hunor, Jakab-Farkas

egyetértettek, hogy érdekes a disputázás. Volt, aki már a tavaly is versenyzett, míg mások csak az idén kapcsolódtak be. Jó a hangulat, jó a közösség – mondták el többen is, akárcsak azt, hogy a disputaklubban tanultakat nem csak a versenyen tudják használni, de otthon a családban is például, ha meg akarják valamiről győzni a szüleiket. Ezenkívül arra is gondolnak már, hogy az ügyvédi pályát választják, esetleg politikusok lesznek. „A műveltségünket fejlesztjük” – sommázott Botond. Tamás a felkészülésről beszélt, arról, hogy olyan információkat kell megkeresniük, amelyekre egyébként nem volna szükségük. „El lehet mondani azt is, hogy sok barátot szerezhettünk így” – fogalmazott Katinka. A legkisebb, a negyedikes Szabó Balázs Sámuel első lett a korcsoportjában az egyéni és a csoportos vetélkedőn is, októberben kezdett disputázni, és máris tervezi, hogy a következő vetélkedőknél is részt vesz.

ANTAL ERIKA

antalerika@yahoo.com

Két gyilkos

A nyár a legjobb évszak, mert akkor nem kell iskolába menni. Hosszúak a nappalok, mint a Dallas, és rövidek az éjszakák, mint a kedvenc rajzfilmem. A nappalokat rendszerint a szabadban töltöm, azt nézem például órákig, hogy a hangyák libasorban, egyetlen láthatatlan ösvényen másznak fel szorosan egymás mögött a fák törzsére. Aztán eltűnnek a lombok között, ott biztosan valami fontos dolgot végeznek. Másféle rovarok is mászkálnak a törzseken, a fű között. Minél tovább nézem, annál többféle apró élőlényt fedezek fel, egy idő után már számolni sem lehet. Akkor még nem tudom, hogy ez a biodiverzitás,

Amikor leászok, a nagyanyám egyik macskája már ott ólálkodik a fa alatt. Úgy tűnik, kiszimatolta a fiókát. Nagyanyám nem ad nevet a macskáinak, szín alapján hivatkozunk rájuk. Ez most a fekete, amelyik fehér zoknit visel az egyik lábán. Megfogom, és leviszem a házhoz, nehogy bántsa a galambfiókát.

Útközben találok egy szarvasbogarat. Szép nagy bogár, szép nagy a szarva is. Elengedem a macskát, aki elindul egyenesen arra, amerről jöttünk. A szarvasbogár elég agresszív egy dolog. Ha bottal piszkálom meg, hegyes, agancszerű nyúlványai közé csippenti a bot

Ebéd után aztán megtudom, hogy mi lesz.

A szarvasbogár nem védekezik már, akárhogy bökdösöm is a bottal, nem kell vigyáznom, hogy hol fogom meg, mert nem támad. A szarvasbogár nem agresszív többé, a szarvasbogár halott. Csak fekszik a földön víztől csillogó páncéllal, enyhén maga alá hajlított lábakkal, mintha a mozdulatlanságával engem vádolna.

Akkor még nem tudom, hogy ez mennyire fontos tapasztalat lesz az életemben, csak valami kellemetlen dolgot érzek, valami szúrás-, kaparásfélé, de most nem azért van, mert túl mohón ittam a hideg vizet, és nem is a torkom kapar, nem is tudom pontosan, melyik részemben érzem. Aznap már lóttek a játéknak, besurranok inkább a szobába, ahol sötét van, mert napközben nagyanyám leengedi a nagy zajos redőnyüket, hogy ne melegedjen be a ház túlságosan. Jó a sötétben ülni, az a szarvasbogár is ilyen sötétben lehet most.

Délután újra felmászok a galambfiókához, de a fészek akkor már üres. Lent a fűben vérfoltokat találok, és a fekete macskát persze nem látom sehol. Órákig keresem, végül már nem is vagyok benne biztos, hogy azért, mert felelősségre akarom vonni, vagy azért, mert ő dorombol a leghangosabban a nagyanyám összes macskája közül.

Végül a szénapadláson találok meg az istálló fölött. Elégedetten végig van nyúlva egy nagy kupac szénán, a fehér zokniján vérfolt csillog. Akkor még nem tudom, hogy az író ember csak annyiban különbözik másoktól, hogy egyszerre több nézőpontból nézi a saját életét, és ettől egy kicsit jobban össze van zavarodva, mint bárki más. Csak simogatni kezdem a macskát, beletörődötten, megnyugodva, miközben lassan lemegy a nap.

Két gyilkos bujkál a szénapadláson a nyári alkonyatban. Az egyik dorombol.

A szarvasbogár nem védekezik már, akárhogy bökdösöm is a bottal, nem kell vigyáznom, hogy hol fogom meg, mert nem támad.

• FARKAS ILONA JANKA, 11. OSZTÁLYOS

és hogy ez fontos, mert minél többfajta élőlény van, annál jobban működik egyben az egész.

Próbálok úgy felkapaszkodni a fa törzsén, hogy a hangyákat ne nyomjam össze. Fent, az ágak között is keresztezzük egymás útját párszor – ha az ösvényükre lépek, feltorlódnak a cipőm előtt, keresik a legrövidebb kerülőutat. Odafent találok egy galambfészket, benne egy kis galambbal. Nagyon csúnya a galambfiók, nincs toll még rajta, csak a csupasz ráncos bőre van néhány pihével. Nézzük egymást egy ideig gyanakodva. Az ő gyanakvásában van némi beletörődés.

végét, védekezni próbál. Ha megfogom hátulról a páncélja két szélét, akkor sem a nyúlványaival, sem a lábaival nem tud elérni, csak kapálózik a levegőben talajt keresve.

Akkor még nem tudom, hogy a szarvasbogarak is vesznek levegőt, van a páncéljukon több apró nyílás is – azokon keresztül.

Beleteszem a szarvasbogarat egy üres gyógyszeresdobozba, amit nagymamától kaptam, vizet öntök rá, és rázárom a kupakját. Nem azért, mert bántani akarom, csak kíváncsi vagyok, hogy mi lesz.

VARGA LÁSZLÓ EDGÁR

vargalaszlloedgar@gmail.com

Megbírságták az oktatási tárcát a magyar diákok diszkriminációja miatt

Kétezer lejre bírságot az Országos Diszkriminációellenes Tanács (CNCD) az oktatási minisztériumot, amiért nem készült el a speciális román tanterv a magyar diákok számára, illetve nem jelent meg a speciális román tankönyv. A testület szerint a szaktárca passzivitásának tulajdonítható, hogy a magyar gyerekek rosszul teljesítettek románból a nyolcadikosok képességteljesítésén, illetve az érettségén. Az Edupedu oktatási portál által idézett közleményben a diszkriminációellenes tanács kijelenti: a mulasztással a szaktárca az oktatási törvény több cikkelyét is megszegte. A speciális tanterv és tankönyv hiánya miatt sérült a magyar gyerekek oktatáshoz való alkotmányos joga, mivel a minisztérium nem teremtette meg az intézményes feltételeket számukra ahhoz, hogy versenyképesen megtanulhassák az állam hivatalos nyelvét. Ezáltal nem biztosított számukra román társaikkal azonos esélyt, így nem tudnak egyenlő eséllyel részt venni a képzéseken, helyt állni a munkaerőpiacon. A diszkriminációellenes testület egyhangúlag hozta meg döntését. A bíróság kijelentette: a minisztériumnak sürgősen meg kell hoznia a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy teljesüljenek az oktatási törvénynek a román nyelv kisebbségi diákoknak való oktatására vonatkozó előírásai. A testület fél évig felügyeli a tárca munkáját, hogy meggyőződjön, eleget tesz-e a felszólításnak.

Románnyelv-tanulási központ alakul Hargita megyében

Románnyelv-tanulási központot hozna létre a megye északi határán fekvő, túlnyomórészt román lakosságú Bélbor településen a Hargita megyei önkormányzat. Itt arra teremtenének lehetőséget, hogy a magyar gyerekek „védett körülmények között” sajátíthassák el, gyakorolhassák a román nyelvet, jelentette be Borboly Csaba tanácselnök. A megyei előljáró hangsúlyozta, bár a megyei önkormányzatnak ez nem feladata, minden szinten igyekeznek előmozdítani a megoldást a román nyelv

oktatásának ügyében. Ennek érdekében a megyei tanács keretében létrehoztak egy külön munkacsoportot, ennek feladata a különböző alternatív módszerek bemutatása, táborok, román diákokkal közös események szervezése annak érdekében, hogy elősegítsék a magyar gyerekek román nyelvű kommunikációjának javítását.

Törölné a szakiskolára vonatkozó rendeletet az új miniszter

Monica Anisie oktatási tárcavezető nem ért egyet azzal a nemrég született rendelettel, amely szerint csak szakiskolában folytathatják tanulmányaikat az 5-ös átlag alatt teljesítő nyolcadikosok. A bukaresti Tudor Vianu Gimnázium pedagógusa – aki Traian Băsescu mandátuma idején államelnöki tanácsadóként, a Dacian Cioloș vezette kormányban oktatási államtitkárként tevékenykedett – a parlamenti meghallgatásán elmondta: nem ért egyet a rossz tanulmányi eredményt elért nyolcadikos tanulók szakiskolába küldésével. Szerinte ugyanis nem szabad „büntetni” ezeket a gyerekeket. „Ellenzem ezt az intézkedést, és vissza fogok térni az eredeti szabályozásra. Nem hiszem, hogy létezik az oktatási minisztériumban olyan tanulmány, amely indokolná ezt a lépést. Nem büntethetjük a gyerekeket, másrészt demagógok sem lehetünk, és nem mondhatjuk azt, hogy minőségi duális képzést akarunk, közben odavisszük ezeket a diákokat, és büntetőszázaddá alakítjuk számukra a szakképzést” – jelentette ki a parlamenti meghallgatáson Monica Anisie. A 2019/4948-as számú minisztériumi rendelet szeptember 5-én jelent meg a Hivatalos Közlönyben, ennek értelmében a 2020–2021-es tanévtől kezdődően csak azok a diákok kerülhetnek líceumi (elméleti, hivatásos profilú, technikai) osztályba, akiknek a bejutási átlaga eléri az 5-öst, a többiek kizárólag szakiskolában folytathatják tanulmányaikat. A rendelettel kapcsolatban megoszlanak a vélemények, egyesek szerint azon diákok számára, akik elméleti osztályban szeretnének tanulni, nem kellene gondot okozzon az 5-ös átlag elérése. Mások ellenben attól tartanak, hogy emiatt – főleg szórványtelepüléseken

– magyar osztályok indulása kerülhet veszélybe. A szakoktatás fejlesztésére, bővítésére sem megfelelő megoldás az intézkedés, mivel nem az a cél, hogy a „gyengébb tanulók” kerüljenek szakiskolába, hanem olyanok, aki valóban érdeklődnek egy-egy szakma iránt.

Következő tanévtől csökken az óraszám

Csökken a heti óraszám a szenátusban elfogadott tanügyi törvényt módosító javaslat szerint: az elemi osztályokban átlagosan 20 (napi 4), gimnáziumban 25 (napi 5), középiskolában pedig 30 óra (napi 6) lehet. A jogszabály a 2020–2021-es tanévtől lép érvénybe, miután az államelnök is kihirdette. Ennyi óra alatt kell a pedagógusoknak megtanítani a új tananyagot, kiértékelni a diákok ismereteit, illetve ebből kell elvenni az időt a tanári felügyelet alatt zajló közös tanulásra is.

A jelenleg érvényes kerettanterv a magyar tantervű iskolákban tanuló gyerekek számára elemi osztályban heti 24–26 órát, a gimnazistáknak heti 28–36-ot ír elő. A módosítással viszont a 2011-es tanügyi törvényben eredetileg megfogalmazott kerettantervhez azzal a különbséggel, hogy nem maximum heti óraszámot, hanem átlagot határoz meg. A szülők országos szövetsége a módosítás kapcsán arra figyelmeztetett, hogy az óraszámokat a tantervvel is összhangba kell hozni, különben gyengébb képességvizsga- és érettségi eredményekre lehet számítani.

Tananyagcsökkentés nélkül hiábavaló az óraszámcsökkentés

Kovács Irén Erzsébet oktatási államtitkár szerint óhatatlanul módosítani kell a tantervet, ha csökken a tanórák száma, illetve áthidaló megoldásokra is szükség van. A kisebbségi oktatásért felelős szakember állásfoglalásában kifejtette: észszerűtlen elvárni a pedagógustól és diáktól, hogy ugyanazt a mennyiségű tananyagot heti három helyett két órában tanítsa meg, sajátítsa el. Az államtitkár a neveléstudományi intézet szakembereire hivatkozva kifejtette: minőségi új tantervet legalább egy év alatt lehet létrehozni, de ahhoz is legkevesebb hat hónapra van szükség,

hogy optimálisan módosítsák. Ezt egy külön munkacsoportnak kell kidolgoznia, illetve a szaktanárokkal is konzultálni kell, majd ennek nyomán újabb módosításokat eszközölni a tantervtervezeten, melyet a végén az országos szakbizottságoknak is jóvá kell hagyaniuk. Az államtitkár arra is rámutatott, hogy a tanterveket úgy állítják össze, hogy milyen kompetenciákat kell kifejlesszen a diák a ciklus végéig, azaz 4., 8., 12. osztály végére. Ezért Kovács Irén Erzsébet a módosuló kerettanterv és a megváltozó tantervek cikluskezdő osztályokba való fokozatos bevezetését tartja létszerűnek. Úgy véli, elemiben nem lennének drasztikus változások, ám 5–8. és 9–12. osztályban jelentős módosításokra lenne szükség az óraszám csökkenése miatt.

Folyósítják az oktatási-nevelési támogatást

Elkezdődött a támogatások folyósítása a Szülőföldön magyarul program keretében, az első átutalásokra október 25-én került sor. Ady-Kovács-Ferenczi Noémi, a program koordinátora, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének (RMPSZ) munkatársa a sajtónak elmondta: az OTP Bank idén nem ábcésorrendben utalja a pénzt, de ugyancsak kilenc részletben kerül fel a számlákra a magyar állam által biztosított összeg. Mindenki számára értesítő levelet küldenek, melyben szerepel a kifizetés dátuma. Azok, akik november végéig nem kapják kézhez a levelet, a pályázati irodánál érdeklőhetnek. Akiuknek pótolni kellett bizonyos hiányzó iratokat, december előtt nem számíthatnak a kifizetésre, sem értesítésre. Idén 139 737 támogatási kérelem érkezett be az RMPSZ-hez a Szülőföldön magyarul program keretében, ebből 139 085 oktatási-nevelési, 652 pedig hallgatói támogatásra. A 139 737 kérelemből 138 409 volt teljes, 1328 dosszié hiánypótlásra szorult, míg 916 érvénytelennek bizonyult. A Szülőföldön magyarul program keretében idén is 22 400 forintnyi (közel 330 lej) összeget biztosít a magyar állam az óvodásoknak és iskolásoknak, míg az egyetemistáknak 2800 forintot (mintegy 40 lej) folyósítanak.

Újrakezdődhet a bizonyítási eljárás a katolikus iskola perében

Minden bizonnyal előről kezdődik a bizonyítási eljárás abban a perben, amelyet román nacionalista szervezetek indítottak a marosvásárhelyi II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Gimnázium újbóli létrehozását elrendelő miniszteriumi rendelet érvénytelenítése céljával. Az első fokon eljáró marosvásárhelyi táblabíróságnak október végén kellett volna kihirdetnie az ítéletet az iskola-perben, azonban az intézmény honlapján az a bejegyzés jelent meg, hogy a bíróság újra napirendre tűzi az ügy tárgyalását, hogy szabályszerűen idézhessék be a perbe az oktatási minisztert a bizonyítási eljárás és a tárgyalás teljes idejében. A per következő tárgyalását november 28-ra tűzték ki. A magyarellenesség megnyilvánulásairól ismert Népi Mozgalom Párt (PMP), a Méltóságért Európában Polgári Egyesület (ADEC), valamint a marosvásárhelyi Unirea Főgimnázium és a főgimnázium szülői munkaközössége áprilisban közösen perelte be az oktatásiügyi minisztériumot és a gimnáziumot a tanintézet törvényszerűségétől való elvonása miatt. A per elindítóit azt kifogásolták, hogy a tárcáé négy olyan közigazgatási határozatot hozott, amelyek kimondottan a marosvásárhelyi iskola létrehozására vonatkoztak. A marosvásárhelyi Római Katolikus Gimnázium 2018-ban megszűnt önálló intézményként működni. A korrupcióellenes ügyészség (DNA) 2016 októberében indított vizsgálatot Tamási Zsolt iskolaigazgató és Ștefan Someșan volt főtanfelügyelő ellen az iskola 2014-es létrehozásakor elkövetett vélt törvénysértések miatt. A per vádiratát a bíróság ez év márciusában visszaküldte kiegészítésre a vádhatóságnak, de az iskola ellen indított perek az intézmény megszűnéséhez vezettek. Az iskola újraalapításáról 2018 februárjában törvényt fogadott el a parlament, ezt azonban az alkotmánybíróság egy hónappal később alkotmányellenesnek minősítette. Az iskola végül az oktatási tárcáé tavaly augusztus 9-én elfogadott rendelete alapján nyithatta meg ismét kapuját immár II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Gimnázium néven.

Magyar iskolát építenének Bánffyhunyadon

A bölcsőde- és óvodaépítés folytatásaként építenének elemitől középiskoláig valamennyi magyar diákot befogadni képes iskolaépületet Bánffyhunyadon, nyilatkozta a Krónika napilapnak Horváth Anna, az egyházkerület óvoda- és bölcsődeépítési programjának felelőse. Kifejtette, a helyi magyarság több mint egy évtizedes törekvése az Erdélyi Református Egyházkerület segítségével valósulhat meg, amely biztosítja a szükséges területet és a finanszírozást. „Annak, aki ismeri a bánffyhunyadi magyar oktatás helyzetét, ez teljesen érthető. Nagyon sok gyerek tanul román oktatásban, vélhetően a nem túl ideális körülmények miatt” – fogalmazott Horváth Anna. Kalotaszeg központjában a magyar nyelvű oktatás jelenleg több intézményben szétszórva zajlik. A projekt első szakaszaként 2016–2017-ben nyílt lehetőség arra, hogy a magyar kormány által meghirdetett program keretében óvodát és bölcsődét építsenek. Ehhez a bánffyhunyadi református egyházkerület és az Erdélyi Református Egyházkerület ajánlott fel egy mintegy 6000 négyzetméteres területet, és utóbbi biztosítja hozzá a finanszírozást is. Már rendelkeznek az építkezési engedéllyel, így elkezdődhet a tulajdonképpeni munka, a három óvodai és két bölcsődei csoportot befogadni képes ingatlan felépítése. Mivel a telek mérete többet is megenged, lehetőség nyílik arra is, hogy megvalósuljon a régi terv, és az óvoda és bölcsőde mellé felépüljön egy iskola. Horváth Anna szerint a terv elkészült, az egyházkerület vállalta az engedélyeztetési folyamat elindítását és egy nagyobb támogatási keretet is elkülönítettek a célra. A Május 1. utcai telken épülő ingatlan az urbanisztikai bizonylat szerint az összes magyar diákot képes lenne befogadni 0-ától 12. osztályig. Bánffyhunyadon 270 gyermek tanul magyar nyelven iskolai oktatásban, 0–12. osztályban. A tanintézet egész Kalotaszegről fogadná a diákokat. A városban a 2011-es népszámláláskor a 9346 lakosból 2640 vallotta magát magyarnak, a magyar diákok jelenleg a Vlădeasa-szakközépiskolában és az Octavian Goga Gimnáziumban, több épületben tanulnak.

P. M.